

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ
FACULTY OF ECONOMICS
UNIVERSITY of BANJA LUKA

**STUDIJSKI PROGRAM DRUGOG CIKLUSA STUDIJA NA EKONOMSKOM
FAKULTETU UNIVERZITETA U BANJOJ LUCI**

STUDIJSKI PROGRAM

„UPRAVLJANJE KULTURNIM NASLJEĐEM I KULTURNIM TURIZMOM“

Banja Luka, 2018. godine

SADRŽAJ

UVOD	3
1. NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – STUDIJA DRUGOG CIKLUSA	9
1.1. Utemeljenost studijskog programa	10
1.2. Struktura studijskog programa.....	11
1.3. Svrha studijskog programa.....	11
2. MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA	12
3. NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADA STUDIJSKI PROGRAM	13
4. VRSTA STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA.....	13
4.1. Vrste studija	13
4.2. Ishod procesa učenja	13
4.3. Izlazne kompetencije studenata.....	14
5. AKADEMSKI NAZIV	15
6. USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM.....	15
7. LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA.....	16
7.1. Tabela pregled predmeta na studijskom programu	17
7.2. Matrica ishoda učenja.....	18
7.3. Opisi, odnosno specifikacije predmeta (knjiga predmeta)	18
8. NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA.....	19
8.1. Način izvođenja studija - tradicionalno.....	19
8.2. Neposredna nastava.....	19
8.3. Samostalni rad studenta.....	22
8.4. Ocjenjivanje studenta	26
9. BODOVNA VRIJEDNOST PREDMETA U SKLADU SA EVROPSKIM SISTEMOM PRENOSA BODOVA - ECTS	28
10. PREDVIĐENI BROJ SATI ZA POJEDINE PREDMETE	30
11. KRITERIJUMI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA	31
12. DOKAZ O PODUDARNOSTI.....	31
13. PREDUSLOVI ZA UPIS POJEDINIH PREDMETA.....	31
14. NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA.....	31
15. KRITERIJUMI I NAČINI OSIGURANJA KVALITETA.....	31
16. USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA.....	33
17. OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANJA	33
18. DODATAK 7.2. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA DRUGOG CIKLUSA STUDIJA - SILABUSI	34

UVOD

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je visokoškolska institucija u sastavu Univerziteta u Banjoj Luci čija je osnovna djelatnost naučno-nastavni i naučnoistraživački rad. Ekonomski fakultet u Banjoj Luci osnovan je Rješenjem Skupštine opštine Banja Luka, broj: 01-012/75 od 06.02.1975. godine. Ekonomski fakultet se razvio iz Odjeljenja Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, koje je počelo s radom 01.11.1974. godine. Ekonomski fakultet posjeduje sve neophodne dozvole za rad i u potpunosti ispunjavanja uslove propisane Zakonom (Rješenje o utvrđivanju uslova za početak rada visokoakademske ustanove, broj rješenja 07.1-4462/07 od 02.07.2007. godine; Rješenje o upisu u sudski registar, broj rješenja 1-587-00 od 13.09.2007. godine i Dozvolu za rad, broj dozvole 07.23/602-3900/09, od 22.06.2009. godine).

Univerzitet u Banjoj Luci je 2013. godine akreditovan i upisan u Registar visokoškolskih ustanova koji se vodi kod Agencije za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta Republike Srpske. Univerzitet u Banjoj Luci danas ima 17 fakulteta sa 58 studijskih programa I ciklusa studija, 65 programa II ciklusa i devet studijskih programa III ciklusa studija.

Nastavu izvodi 811 nastavnika i saradnika u punom radnom odnosu. Pored njih, na Univerzitetu je angažovano 170 nastavnika u dopunskom radnom odnosu, 168 gostujućih profesora iz inostranstva i 121 stručni saradnik za potrebe realizacije kliničke prakse. Administrativno-tehničku podršku pruža 559 službenika.

Trenutno na Univerzitetu studira 14.699 studenata iz svih krajeva Republike Srpske, ali i iz inostranstva. Do sada je diplome osnovnih studija steklo 31.500 studenata, 350 studenata master studija, 1.150 magistara i 645 doktora nauka.

Misija Ekonomskog fakulteta je edukacija i osposobljavanje visokoobrazovnog akademskog i stručnog kadra, razvoj tržišno orijentisanih kompetencija studenata, kao i naučnoistraživački rad i saradnja na državnom, regionalnom i međunarodnom nivou sa naučnoistraživačkim institucijama, vladinim i nevladinim institucijama i privredom.

Vizija Ekonomskog fakulteta: Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci je moderan, razvijen, progresivan i otvoren fakultet koji predstavlja glavnu okosnicu ekonomskog razvoja Republike Srpske.

Glavni cilj Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je da postane lider iz oblasti visokog obrazovanja i naučnoistraživačkog rada u okvirima Republike Srpske i Bosne Hercegovine, i šire, u regionalnom kontekstu.

Specifični ciljevi Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci su:

- kontinuirano unapređenje kvaliteta nastavnog procesa na I, II i III ciklusu studija, usklađenog sa zahtjevima realnog sektora i principima bolonjskog procesa;

¹ У даљем тексту користићемо термине студент, кандидат, наставник, менаџер и остале стручне термине као родно неутралне термине који се односе и на женски и на мушки род (прим. аут.).

- poboljšanje kompetencija nastavnog i saradničkog osoblja i izlaznih kompetencija studenata stalnim inovacijama u nastavnom procesu i naučnoistraživačkom radu i učestvovanjem u međunarodnim projektima;
- jačanje međunarodne saradnje i pozicije Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u inostranstvu.

Studenti sa diplomom Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, sa izgrađenim kompetencijama i međunarodno priznatom diplomom (veliki broj naših studenata nastavio je školovanje na studijima II i III ciklusa studija u Austriji, Njemačkoj, Velikoj Britaniji, Mađarskoj, Italiji, Kanadi, Sjedinjenim Američkim Državama, Srbiji, Crnoj Gori, Hrvatskoj, Sloveniji i drugim zemljama, prema evidenciji Studentske službe Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci) mogu se zaposliti u javnom sektoru, poslovnom nefinansijskom i finansijskom sektoru, samozapošljavanjem i zapošljavanjem u trećem sektoru. Diploma Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci je brend. To potvrđuju i diplomirani ekonomisti, masteri ekonomije, magistri ekonomskih nauka i doktori ekonomskih nauka koji obavljaju visoke državničke dužnosti u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, ali i upravljaju finansijskim institucijama, institucijama Vlade Republike Srpske, te javnim i privatnim preduzećima.

Nastavu na integrisanom Univerzitetu u Istočnom Sarajevu danas pohađa oko 13.000 studenata u 10 gradova gdje je smješteno 17 organizacionih jedinica Univerziteta, dok je Rektorat, kao administrativni centar, smješten u Istočnom Sarajevu. Univerzitet ima 56 studijskih programa na prvom ciklusu studija, 47 na drugom ciklusu i 8 na trećem ciklusu studija. Univerzitet u Istočnom Sarajevu prva je javna akreditovana visokoškolska ustanova u Bosni i Hercegovini, te 2018. godine ulazi u proces reakreditacije.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Istočnom Sarajevu danas je jedna od 17 organizacionih jedinica integrisanog Univerziteta koja obavlja djelatnost visokog obrazovanja u oblasti ekonomskih nauka. Osim primarne, nastavne djelatnosti, Ekonomski fakultet obavlja i naučno-istraživačku, izdavačku i ekspertsko-konsultantsku djelatnost, a u skladu sa statutima Fakulteta i Univerziteta, može obavljati i druge djelatnosti kojima se komercijalizuju rezultati naučno-istraživačkog rada, pod uslovom da se tim djelatnostima ne ugrožava kvalitet nastave. Ekonomski fakultet u Istočnom Sarajevu počeo je sa radom školske 1993/94. godine na osnovu odluke Narodne skupštine Republike Srpske. Sjedište fakulteta nalazilo se na Palama. Fakultet je obnovio rad na osnovu odluke Ministarstva obrazovanja, nauke i kulture Republike Srpske od 17. januara 1994. godine, a sljedbenik je Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Sarajevu, osnovanog 31. jula 1952. godine. Ekonomski fakultet posjeduje sve neophodne dozvole za rad i u potpunosti ispunjavanja uslove propisane Zakonom (Odluka o izdvajanju visokoškolskih ustanova Univerziteta u Sarajevu, Službeni Glasnik RS br. 17/92 od 09.11.1992. godine; Rješenje o upisu u sudski registar, broj rješenja 1-23/94 od 17.01.1994. godine, Dozvolu za rad, broj dozvole 07.2-9485/07, od 25.12.2007. godine i Rješenje o upisu u državni registar akreditovanih visokoškolskih ustanova u BiH br. 05-33-1-870-14/12 od 24.10.2013. godine).

Osnovna misija Ekonomskog fakulteta UIS jeste obrazovanje budućih diplomiranih ekonomista, magistara i doktora ekonomskih nauka u skladu sa evropskim standardima, ali i potrebama društva i tržišta rada u Republici Srpskoj, Bosni i Hercegovini i zemljama okruženja.

Istovremeno, osim posvećenosti studentima, kvalitetu njihovog obrazovanja i nivou stečenog znanja, misija se sastoji i u stalnom usavršavanju nastavnika i saradnika, permanentnom praćenju evropskih i svjetskih trendova, kao i najnovije literature u oblasti ekonomskih nauka, te u unapređenju naučno-istraživačke i izdavačke djelatnosti s ciljem ostvarivanja društveno korisne funkcije Fakulteta, odnosno nauke u službi razvoja ekonomije i društva u cjelini.

Vizija Ekonomskog fakulteta je da u narednim godinama stvori kadrovski još snažniju i uticajnu visokoškolsku instituciju na kojoj će se ne samo izučavati ekonomske nauke već i praktično primjenjivati stečena znanja i rezultati naučno-istraživačkog rada kroz saradnju sa opštinskim, republičkim i državnim institucijama, te preduzećima i kompanijama od lokalnog i regionalnog značaja. Vizija Fakulteta su i akreditovani studijski programi, na kojima bi se nastava izvodila u skladu sa praksom najboljih evropskih i svjetskih fakulteta i univerziteta. Konačno, vizija su i u svijetu priznate diplome Fakulteta, diplome koje bi studentima otvarale vrata institucija i uspješnih preduzeća i kompanija, kako naših tako i inostranih. Ključ ostvarenja vizije sastoji se u realizaciji postavljenih programskih zadataka u narednom periodu razvoja Fakulteta.

Osim toga, postoje važni ciljevi, bez čije je realizacije nezamisliv dalji razvoj Fakulteta i ispunjenje vizije. Potrebno je: stvarati vlastiti nastavni kadar, ostvariti mobilnost studenata i profesora kroz jačanje postojeće saradnje sa srodnim fakultetima u zemlji i okruženju, obezbijediti stalni proces usavršavanja nastavnika i saradnika u zemlji i inostranstvu, otvoriti studije trećeg ciklusa (doktorske studije) na Fakultetu, uz angažman najboljih predavača sa našeg Fakulteta, iz zemlje i iz inostranstva, intenzivirati naučno-istraživački rad kroz organizaciju međunarodnih naučnih skupova i kroz učešće naših nastavnika i saradnika na sličnim skupovima u zemljama regiona, Evropi i svijetu, obezbijediti veći angažman nastavnika, saradnika i studenata u naučno-istraživačkim projektima od koristi za društvo, intenzivirati saradnju sa lokalnom, republičkom i državnom zajednicom kroz formiranje Alumni-zajednice i unapređenje rada Naučno-istraživačkog instituta, poboljšati uslove za život i rad nastavnika i saradnika, kao i studenata, kroz saradnju sa studentskom organizacijom Fakulteta i Univerziteta.

Studenti sa diplomom Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu, sa izgrađenim kompetencijama i međunarodno priznatom diplomom mogu se zaposliti u javnom sektoru, poslovnom nefinansijskom i finansijskom sektoru, samozapošljavanjem. To potvrđuju i diplomirani ekonomisti, masteri ekonomije, magistri ekonomskih nauka i doktori ekonomskih nauka koji obavljaju visoke državničke dužnosti u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini, ali i upravljaju finansijskim institucijama, institucijama Vlade Republike Srpske, te javnim i privatnim preduzećima.

Opravdanost pokretanja i značaj novog studijskog programa

Novi studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ (60 ECTS) je jednogodišnji program drugog ciklusa studija na Ekonomskom fakultetu (EF) Univerziteta u Banjoj Luci (UBL) i Ekonomskom fakultetu Pale (EFP) Univerziteta u Istočnom Sarajevu (UIS). Zbog multidisciplinarnog pristupa ovaj program je namijenjen studentima koji su završili prvi ciklus studija u oblasti ekonomije, ali i drugim oblastima, koji su zainteresovani za nova saznanja o konceptima, metodama i alatima primjenjivim u oblasti kulturnog turizma.

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ je razvijen u okviru realizacije međunarodnog projekta pod nazivom „Jačanje kapaciteta za stvaranje promjena u turizmu zemalja Zapadnog Balkana: stvaranje kompetencija za menadžment baština i kulturnog turizma“ (Strengthening Capacities for Tourism Changes in WB - Building Competences for Quality Management of Heritage and Cultural Tourism / CULTURWB; Project Number: 574193-EPP-1-2016-1-RS-EPPKA 2-CBHE-JP). Projekat CULTURWB je počeo sa realizacijom u oktobru 2016. godine i pripada drugoj generaciji Erasmus+ projekata za izgradnju kapaciteta visokoškolskih ustanova, ko-finansiranih od strane EU (<https://culturwb.pmf.uns.ac.rs/>). Inspiracija za pokretanje projekta CULTURWB potekla je od prepoznatih potreba partnera u regionu Zapadnog Balkana, koji rade u sektoru turizma i privrede i koji već imaju dugogodišnju saradnju, da se ojača razvoj industrije kulturnog turizma u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, da se naglasi njen značaj i podigne svijest o potrebi očuvanja bogate kulturne baštine u regionu i šire.

Pored UBL i UIS u projektu učestvuju partneri iz zemalja Zapadnog Balkana: Univerzitet „Džemal Bijedić“ u Mostaru (BiH), Univerzitet u Novom Sadu (Srbija), Univerzitet u Nišu (Srbija), Univerzitet Crne Gore (Crna Gora), Sarajevo Meeting of Cultures - SMOC (BiH), Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture (Srbija) i Turistička organizacija Opštine Kotor (Crna Gora). Partneri iz EU zemalja su Univerzitet u Helbornu (Njemačka), Univerzitet FH Johaneum (Austrija), Univerzitet primjenjenih nauka Breda (Holandija) i World University Service - WUS (Austrija). Jedan od osnovnih ciljeva projekta CULTURWB jeste razvoj multidisciplinarnog master programa, koji objedinjuje područja upravljanja kulturnim turizmom i kulturnim nasljeđem, u institucijama visokog obrazovanja u partnerskim zemljama: Srbija, Bosna i Hercegovina i Crna Gora. Pored novih master programa, ciljeve ovog projekta predstavlja i razvoj programa cjeloživotnog učenja na pomenutim visokoškolskim ustanovama, te spajanje turističke industrije zemalja regiona kroz jačanje komercijalizacije kulturnih vrijednosti, afirmisanje kulturnog identiteta, te ostvarivanje saradnje između sektora visokog obrazovanja i turističke industrije.

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ je razvijen i definisan kroz rad nastavnika i saradnika UBL i UIS uz kontinuirane konsultacije i reviziju partnera iz EU. Nacrt studijskog programa definisan je na osnovu prethodnih istraživanja kurikuluma iz oblasti kulturnog turizma u EU i analize kompetencija stejkholdera u kulturnom turizmu. U prvom istraživanju analizirano je više od 200 kurikuluma u 20 zemalja radi identifikovanja ključnih predmeta, koji bi trebali biti uključeni u budući master program iz ove oblasti. U drugom istraživanju urađena je analiza potrebnih kompetencija stejkholdera u kulturnom turizmu, pri čemu su identifikovane određene

nedostajuće kompetencije, što je, takođe, bila osnova za kreiranje sadržaja novog master programa. Ovo istraživanje je provedeno u Srbiji, Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori, pri čemu je analizirano ukupno 184 stejkholdera. Takođe, je urađeno i anketno ispitivanje studenata o zainteresovanosti za ovu temu i razvoj novog studijskog programa, a rezultati anketiranja su bili ohrabrujući.

Iako je tržište rada preplavljeno velikim brojem nezaposlenih ekonomista raznih profila, većinom sa fakulteta i visokih poslovnih škola u privatnom vlasništvu, pažljiva analiza tržišta rada pokazala je neophodnost daljeg školovanja postojećih specijalističkih profila. Potrebe stejkholdera u oblasti turizma i analiza nedostajućih kompetencija, koja je provedena u okviru CULTURWB projekta, bili su glavni pokretač u izradi nastavnog plana i programa studijskog programa drugog ciklusa „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci i Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Istočnom Sarajevu. Segmenti upravljanja kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom nisu dovoljno zastupljeni u studijskim programima na univerzitetima u Republici Srpskoj.

Tokom poslednje decenije prošlog i početkom ovog vijeka, Republika Srpska, kao i ostale zemlje Zapadnog Balkana, proživljava veoma burne političke, ekonomske i socijalne promjene. Raspad nekadašnje zajedničke države i procesi političke i ekonomske tranzicije u ratnom okruženju, ostavili su velike posljedice i na odnos prema kulturnom nasljeđu i u oblasti zaštite spomenika kulture. Kao posljedica političkih i društvenih promjena, dolazi do intenzivne izgradnje novih objekata, često u istorijskim područjima koja su u međuvremenu postala atraktivne lokacije za stanovanje i druge komercijalne namjene. Autoritet državnih institucija je poljuljan i usljed toga se javlja kršenje odnosno nesprovođenje zakonske regulative u oblasti prostornog planiranja, izgradnje i očuvanja spomenika kulture. Problem nedostatka novca javlja se kada su u pitanju sredstava za održavanje infrastrukture, obnavljanje muzejskih postavki, zaštita kulturnih dobara i kulturnog nasljeđa u cjelini. Izdvajanja za zaštitu, konzervaciju i revitalizaciju kulturnog nasljeđa u Republici Srpskoj su minorna što je dovelo i dalje vodi ka konstantnoj devastaciji i potpunom nestajanju velikog broja spomenika kulture i istorijskih područja. Kulturni turizam bi mogao značajno doprinjeti da se ovakva situacija promjeni, ali postoje brojni problemi koji dovode do usporenog razvoja kulturnog turizma. Možda najozbiljniji problem predstavlja nedefinisana politika i strategija unapređenja kulturnog turizma. Usljed nejasnih ciljeva i prioriteta razvoja u ovoj oblasti, kulturni turizam u Republici Srpskoj, koji ima veliki potencijal, i dalje se razvija stihijski i neorganizovano.

Evidentan je i nedostatak sistematskih istraživanja i studija u oblasti kulturnog turizma koje bi pružile jasan uvid u trenutno stanje kulturnih dobara. Jedan od ključnih problema je nepostojanje inventara kulturno-turističkih resursa i njihove valorizacije. Strategija turizma ne prepoznaje kulturni turizam kao poseban oblik turizma, već identifikuje samo određene elemente kulture kao moguće turističke potencijale. Saradnja sektora kulture i turizma, koja predstavlja preduslov uspješnog razvoja kulturno-turističkih proizvoda, izostaje na svim nivoima upravljanja. Veoma je malo projekata koje su zajedno organizovali i kulturni i turistički sektor. Institucije kulture teško uspostavljaju saradnju sa turističkim agencijama

koje bi trebalo da plasiraju njihove programe ili da u partnerstvu stvaraju kulturno turističke proizvode spremne za tržište.

U Republici Srpskoj, u oblasti upravljanja kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom, skoro da i nema obučениh stručnjaka. Postojeći ljudski resursi u kulturi i turizmu, ne poznaju savremene trendove i principe razvoja kulturnog turizma i nemaju iskustvo u međusobnoj saradnji. Tako radnicima u kulturi nedostaju znanja iz oblasti finansija, preduzetništva, menadžmenta i marketinga, dok radnicima u turizmu nedostaju znanja o vrijednostima kulturnog nasljeđa i principima njegovog održivog razvoja.

Univerzitet u Banjoj Luci i Ekonomski fakultet kao predstavnik Univerziteta, poptisnici su sporazuma sa NR Kinom „Put svile 16+1“. Sporazum o saradnji u oblasti turizma i kulture je potpisan na drugoj Konferenciji (16+1 Samit Podgorica, 2017) između Univerziteta u Banjoj Luci, Fkulteta za Turizam i Ugoštiteljstvo u Ohridu, Univerzitet u Podgorici i Univerziteta iz Pekinga (Beijing Union University -Tourism school) Međunarodna platforma za saradnju NR Kine i zemalja centralne i istočne Evrope (CIEZ) pod nazivom Mehanizam 16+1 predstavljena je zvanično u aprilu 2012. godine u Varšavi. Pored Kine, ovaj novi oblik međunarodne saradnje obuhvata 16 evropskih država: Albanija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Estonija, Hrvatska, Letonija, Litvanija, Mađarska, Makedonija, Poljska, Rumunija, Srbija, Slovačka, Slovenija i Češka. Mehanizam 16+1 usmeren je na koordinaciju razvojnih strategija 17 država i odnosi se na saradnju u oblastima investicija, infrastrukture, transporta, nauke, obrazovanja, kulture, turizma i poljoprivrede, sa ciljem da omogući platformu za ubrzani rast i razvoj. NR Kina je definisala tri potencijalne prioritne oblasti ekonomske saradnje - infrastrukturu, napredne i ekološke tehnologije. Kineska akademija društvenih nauka osnovala je Think Tank, sa ciljem da u okviru ovog mehanizma koordiniše saradnju između NR Kine i zemalja centralne i istočne Evrope. I ova saradnja sa Kinom je jedan od razloga otvaranja novog master studija u oblasti upravljanja kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci posjeduje sve tehničko-prostorne i ljudske pretpostavke za školovanje studenata na studijskom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ i smatramo da je pokretanje ovoga studijskog programa od velikog društveno-ekonomskog interesa za Republiku Srpsku. Studijski program bi se izvodio na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci uz suorganizaciju Univerziteta u Istočnom Sarajevu i učešće nastavnika oba Univerziteta.

1. NAZIV I CILJEVI STUDIJSKOG PROGRAMA DIPLOMSKIH AKADEMSKIH STUDIJA – STUDIJA DRUGOG CIKLUSA

Studij Ekonomskog fakulteta na II ciklusu (akademskim diplomskim studijima) organizuje se na pet studijskih programa: Finansije, bankarstvo i osiguranje; Finansije i revizija javnog sektora; Međunarodna ekonomija; Poslovna ekonomija; Aktuarstvo.

Studijski program pod nazivom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ će se organizovati paralelno sa postojećim studijskim programima. Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ nema posebnih usmjerenja.

Ciljevi studijskog programa

Studenti treba da pokažu originalnost u primjeni znanja i da shvate kako se granice znanja pomjeraju novim istraživanjima. Treba da se bave kompleksnim pitanjima na sistematičan i kreativan način, kao i da pokažu originalnost u bavljenju problemima i u njihovom rješavanju. To se postiže obrazovanjem stručnjaka koji će imati sistematizovan skup znanja iz turizma i srodnih grana, grupa i podgrupa djelatnosti koja su neophodna za istraživanja u jednoj od konkretnih oblasti turističke teorije, prakse i politike (prostorni aspekt turističkih atraktivnosti, materijalne i organizacione osnove kulturnog turizma, ekonomskih aspekata kulturnog turizma).

Generalno posmatrano, osnovni cilj studijskih programa akademskih diplomskih (master) studija je obrazovanje odgovarajućih stručnjaka iz užih specijalističkih oblasti iz naučnog polja ekonomije, koji će biti osposobljeni za obavljanje složenih i rukovodećih poslova u različitim djelatnostima. Takođe, kroz programe drugog ciklusa studija studenti se uključuju i osposobljavaju za naučnoistraživački rad.

Osnovni cilj studijskog programa „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ je produbljivanje znanja budućih mastera ekonomije iz oblasti upravljanja kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom, kao i obrazovanje stručnjaka u ovim oblastima, koji kroz multidisciplinarn pristup treba da steknu odgovarajuće vještine i stručna znanja za rad u ovom, brzo rastućem sektoru turističke djelatnosti.

Specifični ciljevi studijskog programa „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ su sljedeći:

- osposobljavanje budućih mastera ekonomije za primjenu naprednih i složenijih metoda analiziranja uzročno-posljedičnih odnosa i veza u ekonomskoj teoriji i ekonomskoj stvarnosti, kao i mogućnosti primjene savremenih metoda kvantitativnih i kvalitativnih istraživanja u donošenju poslovnih odluka, uz minimiziranje rizika u neizvjesnom i turbulentnom okruženju vladinih, profitnih i neprofitnih organizacija iz oblasti kulture i turizma;

- priprema budućih mastera ekonomije za samostalan stručni i istraživački rad u velikom broju institucija i preduzeća koji se bave različitim aspektima kulturnog turizma;
- razvijanje kritičkog mišljenja i sposobnosti razumijevanja i rješavanja problema odnosa turističke tražnje i ponude, što uključuje i formiranje svijesti o neophodnosti permanentnog obrazovanja, nužnog za efikasno djelovanje u dinamičnom, promjenljivom okruženju;
- osposobljavanje studenata za nastavak studija na trećem ciklusu studija, odnosno doktorskom studiju, i njihov angažman u naučnoistraživačkom radu.

1.1. Utemeljenost studijskog programa

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ je utemeljen na:

- Zakonu o visokom obrazovanju („Službeni glasnik Republike Srpske“, broj: 73/10, 104/11, 84/12. i 108/13);
- Statutu Univerziteta u Banjoj Luci, Statutu Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i drugim normativno-pravnim dokumentima ovih ustanova;
- Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci;
- Pravilima studiranja na III ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci;
- Pravilniku o vanrednom studiju Univerziteta u Banjoj Luci;
- Statutu Univerziteta u Istočnom Sarajevu i i drugim normativno-pravnim dokumentima ove ustanove;
- Pravilima studiranja na II ciklusu studija Univerziteta u Istočnom Sarajevu;
- Magna karti: Magna Charta Universitatum;
- Bolonjskoj deklaraciji: The European Higher Education Area Joint Declaration of the European Ministers of Education convened in Bologna on the 19th of June 1999;
- Praškom komunikeu: Towards the European Higher Education Area – Communique of the meeting of European ministers in charge of higher Education, Prague on 19th of May 2001;
- Sorbonskoj deklaraciji: Joint declaration on harmonisation of the architecture of the European higher education system (Sorbone, Paris, 25th of May, 1998);
- Izjavi iz Salamanke: Message from the Salamanca Convention of European Higher Education Institutions;
- Okviru za visokoakademske kvalifikacije u Bosni i Hercegovini: Bosnia and Herzegovina (BiH) higher education qualification framework;
- Okviru kvalifikacija u evropskom prostoru visokog obrazovanja (QF EHEA);
- Evropskom okviru kvalifikacija za cjeloživotno učenje (EQF);
- Konvenciji o priznavanju kvalifikacija u oblasti visokog obrazovanja u evropskom regionu (Lisabonska konvencija);
- Standardima i smjernicama za osiguranje kvaliteta u Evropskom prostoru visokog obrazovanja (ESG);
- Studijskim programima na prostoru bivše Jugoslavije i šire.

1.2. Struktura studijskog programa

Studijski program diplomskih akademskih studija (master studija) „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ traje jednu studijsku godinu i ima 60 ECTS bodova. Nastava se organizuje u dva semestra, koji imaju po 30 ECTS bodova. Riječ je o složenom studijskom programu, koji je kreiran u skladu sa savremenom praksom renomiranih fakulteta u Evropi i svijetu, kao i potrebama naše privrede i društva.

Studijski program je definisan tako da bude cjelovit, sveobuhvatan i usaglašen sa drugim programima Fakulteta (na studijama I i III ciklusa) prema modelu 4+1+3. Program ima jasno definisanu svrhu i ulogu u sistemu visokog obrazovanja. Ciljevi studijskog programa, ishodi učenja, znanja i vještina, koji se njegovim savladavanjem stiču, precizno su određeni i usklađeni sa osnovnim zadacima i ciljevima Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Istočnom Sarajevu.

Na nivou studijskog programa obezbijeden je odgovarajući procenat izbornosti, što diplomskim akademskim (master) studijama daje neophodnu fleksibilnost. Od ukupno 8 predmeta i završnog rada, 3 predmeta uključujući završni rad su izborni predmeti, što čini 37,50% od ukupnog broja predmeta. U strukturi studijskog programa zastupljene su, u odgovarajućim proporcijama, tri grupe predmeta, i to: teorijsko-metodološki, naučno-stručni i stručno-aplikativni. Izborni predmeti se biraju anketom, s time da predmeti koji dobiju najveći broj glasova studenata, postaju obavezni izborni predmeti u zimskom i ljetnom semestru. S obzirom da će se ovaj studijski program izvoditi na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, konačnu odluku o izbornim predmetima, na prijedlog Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, usvaja Senat Univerziteta u Banjoj Luci.

Nastava na studijskom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ realizovaće se prema planu izvođenja nastave i uz primjenu raznovrsnih metoda, kako bi se kod studenata razvile različite sposobnosti i vještine i kako bi se svima omogućilo da, bez obzira na različite stilove učenja, pod približno istim uslovima usvajaju nova znanja. Plan izvođenja nastave usaglašen je sa Odlukom o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata koji usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci neposredno prije početka akademske godine i Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci.

1.3. Svrha studijskog programa

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ predstavlja odgovor na potrebe tržišta rada i potrebe Republike Srpske za razvojem i progresom. Svrha ovog studijskog programa na II ciklusu studija je da prati dinamične promjene u ekonomskom okruženju, izlazeći u susret potrebama za novim kompetencijama, odnosno znanjima i vještinama koji se od mastera ekonomije zahtijevaju, kako od strane preduzeća, privrede i neprofitnog sektora, tako i od strane državnih institucija.

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ je fokusiran na specifična, ali ujedno i multidisciplinarna znanja iz oblasti upravljanja kulturnim turizmom i kulturnim nasljeđem. Svrha ovog studijskog programa je obrazovanje akademskih stručnjaka iz oblasti upravljanja kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom kako bi se osposobili za odgovorno planiranje, organizovanje, upravljanje i rukovođenje ustanovama iz oblasti kulturnog turizma (ustanove kulture, nevladine organizacije koje se bave kulturnim turizmom, turističke organizacije) i kreativne industrije; sticanje kompetencija za kvalitetno organizovanje kulturnih događaja u brojnim javnim i privatnim preduzećima; utvrđivanje efekata i značaja događaja po razvoj turizma na destinaciji. Svrha programa je i nadogradnja stečenih znanja na osnovnim akademskim studijama sadržajnijim teorijskim i praktičnim saznanjima, kao i pružanje osnove za samostalni kvalitativni i kvantitativni naučnoistraživački rad.

S obzirom na činjenicu da se ovaj studijski program zasniva na multidisciplinarnom pristupu proučavanja kulturnog turizma i kulturnog nasljeđa, posebna pažnja je posvećena unapređenju turističke ponude. Kroz ovaj studijski program studenti se osposobljavaju da ispituju pretpostavku formiranja kompleksne kulturno-turističke ponude, koja je kvantitativno i kvalitativno usklađena ispoljenoj kompleksnoj turističkoj tražnji.

Ovaj studijski program pruža produbljena, usmjerena, specijalistička znanja za operativan rad i poslovanje u oblasti kulturnog turizma, koji je jedan od najmasovnijih oblika turizma i preduzetničkog menadžmenta u oblasti kreativnih industrija. On obezbeđuje studentima sticanje kompetencija za rad u ustanovama koja se bave kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom, kao i sposobnost kvalitetnog organizovanja sve brojnijih kulturnih događaja.

Osposobljavanje studenata za kreiranje inovativnih poslovnih ideja iz oblasti menadžmenta, marketinga i preduzetništva u kulturnom turizmu, iz projektnog upravljanja, funkcionisanja turističkog tržišta, finansija, interkulturalne komunikacije, informacionih tehnologija koje se koriste u kulturnom turizmu, kulturnog nasljeđa i kulturnog turizma, prirodnih i kulturnih resursa u turizmu, upravljanja nematerijalnim kulturnim nasljeđem, te očuvanja i brendiranja tradicionalne kulture, osnivanje novog preduzeća i upravljanje njegovim poslovanjem značajna je svrha ovog programa.

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ ima za svrhu i da osposobi studenata za nastavak školovanja na visokoobrazovnim institucijama, kroz ovladavanje metodološkim naučno-istraživačkim instrumentarijumom, koji čini preduslov upisivanja doktorskih studija, za bavljenje naukom i primjenu teorije u turističkoj djelatnosti ne samo na nivou vještina, već i rješavanja praktičnih i teorijskih problema u turizmu i komplementarnim djelatnostima.

2. MODEL STUDIJSKOG PROGRAMA

Model studijskog programa je 4 + 1 + 3. Dodiplomski studij traje četiri godine, odnosno osam semestara ili 240 ECTS bodova, master studij traje jednu godinu, odnosno dva

semestra ili 60 ECTS bodova, a doktorski studij traje tri godine, ili 180 ECTS bodova, što ukupno čini 480 ECTS bodova.

3. NAUČNA OBLAST KOJOJ PRIPADA STUDIJSKI PROGRAM

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“, kao jednogodišnji diplomski akademski (master) studij, pripada naučnoj oblasti 5.0.0. Društvene nauke, naučnom polju 5.2.0. Ekonomija i poslovanje.

Predmeti na studijskom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ pripadaju naučnim oblastima kategorizovanim u uže naučne oblasti prema Nomenklaturi polja i užih naučnih oblasti, Pravilnika o izmjeni pravilnika o naučnim i umjetničkim oblastima, poljima i užim oblastima („Službeni glasnik Republike Srpske“, br. 27/2010) i Odlukom Senata Univerziteta u Banjoj Luci, broj: 02/04-3.2082-64/12, od 13.09.2012. godine, i to:

Menadžment, preduzetnička ekonomija, trgovina, turizam i hotelijerstvo, marketing, poslovne finansije, poslovna informatika, društvena geografija, kultura, specifične kulture - srpska kultura, istorija i teorija umjetnosti, prostorno planiranje i održivi razvoj.

4. VRSTA STUDIJA I ISHOD PROCESA UČENJA

4.1. Vrste studija

Studijski program II ciklusa studija (jednogodišnji diplomski akademski master studij) traje dva semestra, ukupno 60 ECTS poena.

4.2. Ishod procesa učenja

Nakon završetka studijskog programa „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ studenti stiču akademsko zvanje master ekonomije. Ishod procesa učenja je sticanje adekvatnih znanja i vještina, odnosno kometencija, koje omogućavaju studentima samostalno i odgovorno bavljenje ekonomskom strukom u oblasti kulturnog turizma.

Master studije dopunjavaju znanja stečena na osnovnim akademskim studijama, ali i kvalifikuju studente da povezuju i primjene znanja u rješavanju problema u kulturnom turizmu. Takođe, kvalifikuju studente da integrišu znanja, pronađu najbolje mogućnosti za konkurisanje kod različitih EU projekata kako bi realizovali svoje ideje i doprinijeli boljoj, raznolikoj ponudi iz oblasti kulturnog turizma, rješavaju složene probleme i da na jasan način prenesu znanja stručnoj i široj javnosti. Studenti stiču kvalitete potrebne za zaposlenje u okolnostima koje traže inovativnost, komunikativnost, ličnu odgovornost i inicijativu, u složenim i nepredvidivim profesionalnim okruženjima.

Savladavanjem ovog studijskog programa student stiče sljedeće opšte sposobnosti:

- sposobnost retrospekcije, praćenja i predviđanja pojava praktičnih i teorijskih aspekta u poslovanju iz domena kulturnog turizma;
- sposobnost kritičkog mišljenja, analize i zaključivanja u svim oblicima turističkog poslovnog okruženja;
- sposobnost rješavanja kompleksnih teorijskih i praktičnih problema vezanih za oblast kulturnog nasljeđa i kulturnog turizma.

4.3. Izlazne kompetencije studenata

Tokom studija na II ciklusu studija, studenti bi trebali unaprijediti određene prenosive vještine koje su stekli tokom školovanja na I ciklusu studija. Studenti koji završe diplomski akademski master studij, posjedovaće opšte i specifične kompetencije koje se odnose na sposobnost primjene metodologije i metoda naučnoistraživačkog rada, kao što su indukcija i dedukcija, analiza i sinteza, klasifikovanje, planiranje i organizovanje, sposobnost rješavanja problema logičkim rasuđivanjem i primjenom metode analogije, vještine upravljanja i liderstva, sposobnost timskog rada, komunikacije, primjene znanja u praksi, fleksibilnog prilagođavanja novim situacijama, samostalnog rada, sposobnost upravljanja projektima, sposobnost proaktivnog i inovativnog djelovanja, sposobnost preuzimanja rizika u uslovima neizvjesnosti.

Studenti dopunjavaju znanja stečena na osnovnim akademskim dodiplomskim studijama u cilju primjene stečenih znanja i vještina za rješavanje konkretnih problema u poslovnom okruženju na nivou ekonomskih subjekata iz oblasti kulturnog turizma, kao i pripreme za dalji naučnoistraživački rad.

Izlazne kompetencije studenata dodatno su profilisane usmjerenim studijskim programom „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“.

Ovaj studijski program omogućava obrazovanje stručnjaka sa svim potrebnim specifičnim kompetencijama za savremeno poslovanje i istraživanje u oblasti kulturnog turizma. Savladavanjem ovog studijskog programa student stiče sljedeće kompetencije:

- za visoko akademsko stručno i naučno usavršavanje iz oblasti menadžmenta kulturnog turizma;
- za ovladavanje kvalitativnim i kvantitativnim metodama, tehnikama, postupcima cjelokupnog procesa istraživanja svih segmenata turističkog tržišta, sa akcentom na tržište kulturnog turizma;
- za samostalno i veoma odgovorno upravljanje i rukovođenje insitucijama i preduzećima, dijelovima preduzeća i ostalim privrednim subjektima iz domena kulture i turizma, na poslovima organizacije kulturnih događaja i u ostalim komplementarnim djelatnostima, sa posebnim akcentom na menadžment kreativnih industrija;
- za samostalan razvoj vlastitog biznisa u oblasti kulturnog turizma i kreativne industrije, primjenjujući stečena znanja, kao i sposobnost za timski rad;

- za razvijenu komunikaciju u savremenom poslovnom okruženju, interpretaciju i razmjenu ideja, informacija, definisanje i jasno prezentovanje zaključaka i činjenica na kojima se zaključci baziraju, kako upućenom tako i neupućenom auditorijumu.

Studenti koji završe ovaj studijski program osposobljeni su za:

- kreativni i inovativni rad i upravljanje u ustanovama kulture, turističkim organizacijama, turističko-informativnim centrima i sličnim institucijama;
- visoko kompetentno i kreativno planiranje i upravljanje na nivou turističke destinacije;
- planiranje, organizovanje i upravljanje kulturnim događajima od značaja za razvoj turizma na destinaciji.

5. AKADEMSKI NAZIV

Nakon završetka II ciklusa studija, kandidat stiče akademsko zvanje master ekonomije, sa dodatkom diplome i naznakom Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom - 300 ECTS poena.

Na engleskome jeziku: Master in Economics with diploma supplement with indicated course - Cultural Tourism and Cultural Heritage Management - 300 ECTS points.

Skraćenica zvanja je: Ma, napisana iza imena i prezimena.

S obzirom da će se ovaj studijski program izvoditi na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, diplomirani studenti će steći diplomu Univerziteta u Banjoj Luci.

6. USLOVI ZA UPIS NA STUDIJSKI PROGRAM

Na osnovu člana 54. Statuta Univerziteta u Banjoj Luci i člana 20. Statuta Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, pravo upisa na II ciklus studija imaju kandidati, shodno odredbama Odluke o uslovima upisa kandidata na drugi ciklus studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, koju usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci².

Opšte odredbe uslova za upis su sljedeće:

Član 1.

Kandidati koji su završili četvorogodišnje osnovne akademske studije, odnosno studij prvog ciklusa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci i stekli akademsko zvanje diplomirani ekonomista, odnosno diplomirani ekonomista – 240 ECTS imaju pravo upisa na studije drugog ciklusa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, u akademskoj 2017/2018. godini, na osnovu javnog konkursa, bez polaganja prijemnog ispita zbog kompatibilnosti nastavnih planova i programa.

² Одлуку о условима уписа кандидата на други циклус студија Економског факултета Универзитета у Бањој Луци у академској 2017/2018. години можете преузети са <http://www.ef.unibl.org/dokumenti/579Odluka-o-uslovima-upisa-na-II-ciklus-2017-2018.pdf>

Član 2.

Kandidati koji su završili četvorogodišnje osnovne akademske studije ili studije prvog ciklusa na drugim javnim i privatnim univerzitetima u Bosni i Hercegovini i inostranstvu, imaju pravo upisa na studije drugog ciklusa na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci, u akademskoj 2017/2018. godini, na osnovu javnog konkursa, uz obavezu polaganja prijemnog ispita.

Za kandidate koji su studije završili u inostranstvu provešće se postupak priznavanja stranih visokoškolskih isprava radi nastavka obrazovanja u skladu sa odredbama Statuta Univerziteta u Banjoj Luci, Statuta Ekonomskog fakulteta i Pravilnika o postupku ekvivalencije ranije stečenih zvanja, postupku vrednovanja visokoškolskih isprava i za potrebe nastavka školovanja na Univerzitetu u Banjoj Luci.

Ostali detalji u vezi upisa detaljno su objašnjeni u dokumentu Odluka o uslovima upisa kandidata na drugi ciklus studija Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci u akademskoj 2017/2018. godini.

7. LISTA OBAVEZNIH I IZBORNIH PREDMETA

Lista - pregled obaveznih i izbornih studijskih predmeta, dat je u okviru tabelarnog pregleda predmeta.

Svi predmeti u studijskom programu razvrstani su prema svome statusu. Zavisno od toga da li je student obavezan da ih upiše, predmeti se dijele na obavezne (O) i izborne (I) predmete. Studenti na početku akademske godine, odnosno semestra, upisuju obavezne predmete i biraju i upisuju potreban broj izbornih predmeta od ponuđenih izbornih predmeta. Izborni predmeti se biraju anketom. Predmet koji izabere najveći broj studenata, proglašava se izbornim predmetom za akademsku godinu u kojoj se bira izborni predmet. Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, na prijedlog prodekana za nastavu, i rezultata ankete, predlaže Senatu Univerziteta u Banjoj Luci izmjenu i dopunu Liste odgovornih nastavnika, kojom se verifikuje izbor izbornog predmeta i odgovorni nastavnici. Predmet Metodologija naučno-istraživačkog rada (2P+0V) je obavezan predmet na ovom studijskom programu. Studenti neće biti u mogućnosti da prijavljuju i polažu ostale obavezne i izborne predmete, dok ne polože Metodologiju naučno-istraživačkog rada.

U strukturi studijskog programa drugog ciklusa studija „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ izborni predmeti obuhvataju ukupno 10 ECTS bodova (po jedan izborni predmet u oba semestra, ne računajući završni rad, koji se bira po želji studenta), što u odnosu na ukupan broj (60) ECTS bodova čini 16,66% ECTS bodova ili 25% predmeta, uključujući i završni rad. Na ovaj način obezbijeđena je fleksibilnost studijskog programa koja pokazuje u kojoj mjeri je zastupljena mogućnost studenata da učestvuju u kreiranju sopstvenog obrazovanja. Ovakav koncept studija prihvata studenta kao partnera i podrazumijeva njeno, tj. njegovo aktivno učestvovanje tokom čitavog procesa studija.

Studenti upisuju, izvršavaju predispitne obaveze i polažu ispit iz svakog obaveznog predmeta. Ukoliko u toku akademske godine ne polože ispit iz obaveznog predmeta, isti predmet ponovo upisuju naredne akademske godine, a prema odredbama Zakona o visokom obrazovanju, Pravila studiranja na I i II ciklusu Univerziteta u Banjoj Luci (više informacija o pravilnicima i uputstvima na zvaničnoj veb stranici Fakulteta <http://www.ef.unibl.org/o-nama/dokumenti-i-odluke-fakulteta>).

U pogledu predispitnih obaveza i ispita iz izbornih predmeta, studenti izvršavaju predispitne obaveze i polažu ispit iz predmeta koje su izabrali i upisali na početku akademske godine, odnosno na početku semestra, a prema odredbama Odluke o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata, koje usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, neposredno prije početka svake akademske godine.

Podjela predmeta na obavezne i izborne obezbjeđuje sistematizaciju predmeta po semestrima u pogledu obaveza studenata, sticanja potrebnog znanja, vještina i radnih sposobnosti, šireg obrazovanja i drugih zahtjeva profesije mastera ekonomije. Ova podjela omogućava i povezivanje sadržaja predmeta po semestrima i godinama studija, odnosno omogućava uspostavljanje redoslijeda izučavanja predmeta i utvrđivanje preduslova za upis pojedinih predmeta ili grupe predmeta.

7.1. Tabelarni pregled predmeta na studijskom programu

Studijski program „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ nema posebnih usmjerenja.

STUDIJSKI PROGRAM: Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučno-istraživačkog rada	2	0			4
Kulturno nasljeđe i kulturni turizam	2	2			7
Marketing u kulturnom turizmu	2	2			7
Informacione tehnologije i sistemi u kulturnom turizmu	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Finansijski menadžment u kulturnom turizmu			2	2	5
Preduzetništvo u kulturnom turizmu			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ su:

1. Menadžment događaja u kulturnom turizmu
2. Menadžment destinacija u kulturnom turizmu

3. Projektni menadžment u kulturnom turizmu
4. Menadžment kvaliteta u kulturnom turizmu
5. Prirodni i kulturni resursi u turizmu
6. Upravljanje nematerijalnim kulturnim nasljeđem
7. Očuvanje i brendiranje tradicionalne kulture
8. Interkulturalna komunikacija
9. Engleski jezik i komunikacija u kulturnom turizmu

Spisak obaveznih i izbornih predmeta je u prilogu (Tabela 7.1).

7.2. Matrica ishoda učenja

Ishodi učenja programa		STRUČNE KOMPETENCIJE			OPŠTE KOMPETENCIJE		
		Grupna kompetencija			Instru- mentalne	Interper- sonalne	Sistem- ske
		znanje	vještina	stavovi			
Ishodi učenja predmeta							
OBAVEZNI	Metodologija naučno-istraživačkog rada						
	Kulturno nasljeđe i kulturni turizam						
	Marketing u kulturnom turizmu						
	Informacione tehnologije i sistemi u kulturnom turizmu						
	Finansijski menadžment u kulturnom turizmu						
	Preduzetništvo u kulturnom turizmu						
IZBORNI	Menadžment događaja u kulturnom turizmu						
	Menadžment destinacija u kulturnom turizmu						
	Projektni menadžment u kulturnom turizmu						
	Menadžment kvaliteta u kulturnom turizmu						
	Prirodni i kulturni resursi u turizmu						
	Upravljanje nematerijalnim kulturnim nasljeđem						
	Očuvanje i brendiranje tradicionalne kulture						
	Interkulturalna komunikacija						
	Engleski jezik i komunikacija u kulturnom turizmu						

7.3. Opisi, odnosno specifikacije predmeta (knjiga predmeta)

Svaki odgovorni nastavnik obavezan je da u skladu sa usvojenim obrascem, napravi detaljan plan i sadržaj predmeta, a na osnovu odluke Katedre, neposredno prije početka nastave po semestrima, u skladu sa Odlukom o usvajanju akademskog kalendara Senata Univerziteta u Banjoj Luci.

Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci minimum sadržaja knjige predmeta je sljedeći:

- Informacije o odgovornom nastavniku i saradniku, raspored obaveznih konsultacija i termin održavanja nastave i vježbi;

- Silabus predmeta sa opisom nastavnih jedinki i datumima održavanja nastave, vježbi i kolokvijuma;
- Spisak ispitnih pitanja;
- Spisak obavezne i dopunske literature.

8. NAČIN I POTREBNO VRIJEME IZVOĐENJA STUDIJA

Studij drugog ciklusa se organizuje kao redovni i vanredni studij. Studij se sastoji od časova predavanja i vježbi, u toku 15 sedmica u zimskom i ljetnjem semestru. Termini održavanja navedenih nastavnih aktivnosti utvrđeni su akademskim kalendarom za tekuću akademsku godinu, koji usvaja Senat Univerziteta u Banjoj Luci.

8.1. Način izvođenja studija - tradicionalno

Studije prema usvojenom studijskom programu se izvode na tradicionalan (klasičan) način. Tradicionalni način izvođenja studija predstavlja organizovanje studija u sjedištu visokoakademske institucije i odvija se neposrednim kontaktom nastavnika i studenta, u formi predavanja, kao i direktnim kontaktom saradnika i studenata, u formi praktičnih vježbi.

Nastava se u toku akademske godine organizuje u 2 semestra. Jedan semestar studija vrednuje se sa 30 ECTS bodova. Svi predmeti su jednosemestralni. Nastavni plan sadrži najviše 5 predmeta po semestru, odnosno najmanje 4 predmeta, uključujući obavezni završni (master) rad.

Oblici izvođenja nastave na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci su standardizovani. Ukupno angažovanje studenta obuhvata:

- neposredna nastava;
- samostalni rad studenta.

8.2. Neposredna nastava

Neposredna nastava ostvaruje se kroz stalni kontakt studenata sa nastavnicima i saradnicima, a prema nastavnom kalendaru i semestralnom rasporedu predispitnih i ispitnih obaveza koji su sastavni dio utvrđenog godišnjeg programa rada, koji Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci donosi za svaku školsku godinu. Obim neposredne nastave je 20 časova sedmično. Na drugom ciklusu studija minimalno 50% neposredne nastave treba da budu časovi predavanja, a ostatak vježbe i drugi oblici neposredne nastave.

Neposredna nastava ostvaruje se kroz sljedeće oblike:

- predavanja,
- vježbe,
- konsultacije.

Stručna praksa, studijski istraživački rad i završni rad na drugom ciklusu studija ne ulaze u obim neposredne nastave, ali se unose u nastavni plan i dodjeljuju im se ECTS bodovi.

Predavanja su oblik neposredne nastave gdje nastavnik izlaže nastavne sadržaje studijskih predmeta grupi studenata. U okviru predavanja izlažu se ključni sadržaji predviđeni studijskim predmetom koje treba upotpuniti proučavanjem literature. Predavanja se po pravilu izvode metodom "ex cathedra" na jedan od sljedećih načina:

- prezentacijom nastavnih sadržaja samo putem usmenog izlaganja nastavnika;
- prezentacijom nastavnih sadržaja sa elektronskih zapisa uz pomoć računara, video-projektora, pametnih tabli, kao i pratećeg usmenog izlaganja nastavnika;
- prezentacijom nastavnih sadržaja sa elektronskih zapisa uz pomoć server računara i mreže računara, kao i pratećeg usmenog izlaganja nastavnika.

Pri izlaganju sadržaja nastavnik se koristi i drugim nastavnim sredstvima, kao što su: slike, crteži, modeli, uzorci, časopisi, katalogi, standardi, tabla i slično.

Bez obzira na način prezentovanja, studentima su prije početka nastave dostupni pomoćni nastavni materijali u pisanoj ili elektronskoj formi koji su organizovani po nastavnim jedinicama, odnosno kratki izvodi predavanja nastavnih jedinica priređeni u prigodnoj formi, koji su u računarskoj prezentaciji poznati kao hendauti (handout). Razlog za ovakav pristup je obezbjeđenje kvalitetnog praćenja nastave metodom "ex cathedra", što znatno smanjuje obim studentskih bilježaka tokom predavanja, čime se obezbjeđuje jača koncentracija studenata na izlaganje nastavnika.

Kvalitet pomoćnih nastavnih materijala obezbijeden je na način da su nastavne jedinice, izložene u obliku kratkih pisanih materijala namijenjenih nastavi, obavezno podvrgnute recenziji nastavnika.

Pomoćni materijali ove vrste po programskim nastavnim jedinicama dostupni su studentima kao uzorci za kopiranje kod saradnika u nastavi ili u formi hendauta (handout) postavljenih na sajtu (site) Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, koji se mogu preuzeti sa veb (Web)-stranica odgovarajućih studijskih predmeta.

Nastavnik podstiče aktivno učešće studenata u predavanjima postavljanjem pitanja, analizom i diskusijom prezentovanih sadržaja i slično. Kao poseban oblik nastave, nastavnik ima pravo i mogućnost da organizuje gostujuća predavanja stručnih lica iz realnog sektora, menadžera iz uspješnih preduzeća, banaka, kao i kolega sa drugih katedri Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, priznatih eksperata iz pojedinih užih naučnih oblasti.

Predavanja se obavljaju u amfiteatru ili učionicama.

Sadržaj predavanja svakog studijskog predmeta nalazi se u planu rada na predmetu koji nastavnici pripremaju u skladu sa definisanim sadržajem predmeta.

Vježbe su oblik aktivne nastave koji obuhvata uvježbavanje tema prezentovanih na predavanjima. Izvode se u učionicama za manji broj studenata. Rad studenata na vježbama prirodno je povezan i sa oblicima samostalnog rada, kao što su izrada teorijskih i praktičnih seminarskih radova, zadataka za samostalni rad i drugih predispitnih obaveza.

Cilj vježbi je da:

- pojasne teme sa predavanja;
- ilustruju raznovrsnost mogućih rješenja i podstiču razvoj kreativnog mišljenja studenata;
- ilustruju i dopune praktičnim iskustvom sadržaj predavanja;
- da uvažavaju osobenost svakog studijskog predmeta.

Na vježbama se sprovode analize, objašnjenja i diskusije o postavljenom zadatku, u kojima se zahtijeva aktivno učestvovanje svih studenata. Pokazuju se praktični primjeri u okviru tema prezentovanih na predavanjima. Na vježbama se radi zajedno sa svim studentima u malim grupama. Sadržaj vježbi svakog studijskog predmeta uvršten je u plan rada na predmetu koji nastavnici pripremaju u skladu sa njegovim definisanim sadržajem.

Vježbe se održavaju u amfiteatru, učionicama i salama s kompjuterima gdje su uglavnom pokaznog i aktivno-praktičnog karaktera.

Auditorne vježbe su namijenjene da se prethodno izložena materija na predavanjima dalje teorijski produbljuje i bliže pojašnjava na konkretnim primjerima. Uglavnom se izvode metodom "*ex cathedra*" i održavaju se u učionicama s manjim brojem studenata. Posebno se insistira na aktivnom učestvovanju studenata u toku vježbi.

Računske vježbe su namijenjene zajedničkom rješavanju primjera kao i rješavanju računsko-numeričkih zadataka, a primjenjuju se kod studijskih predmeta koji uključuju izradu računskih zadataka.

Kompjuterske vježbe su namijenjene rješavanju primjera za predmete iz oblasti poslovne informatike, računovodstva ili primjera za čije je rješavanje potrebno korišćenje računara. Kompjuterske vježbe se po pravilu izvode kao praktične vježbe na računarima, pri čemu broj studenata treba da odgovara broju raspoloživih računarskih resursa (radnih stanica), na kojima se prethodno izložena materija na predavanjima praktično uvježbava i bliže pojašnjava na konkretnim primjerima.

Pomoćni materijali za realizaciju vježbi dostupni su studentima prije održavanja nastave, bilo kao uzorci za kopiranje dostupni kod saradnika u nastavi ili u formi elektronskog zapisa postavljenih na sajtu Fakulteta, koji se mogu preuzeti sa veb-stranica odgovarajućih studijskih predmeta. Primjenom ovakve organizacije obezbjeđuje se aktivno učestvovanje studenata u praktičnoj nastavi i praktično savladavanje sadržaja studijskog predmeta.

Praktične vježbe su predviđene za sticanje praktičnih znanja studenata putem realizacije praktičnih tematskih zadataka u realnom poslovno-proizvodnom okruženju. Ovaj vid nastave realizuje se metodom "*case study*" (studija slučaja, prim. aut.) i obuhvata izradu praktičnih seminarskih radova studenata na konkretnim zadacima u tzv. pilot- preduzeću, kao poligonu za vježbe. Pilot-preduzeće je konkretni poslovno-proizvodni sistem (može biti fabrika, malo ili srednje preduzeće, ustanova ili neki drugi oblik organizacije) u kome se mogu generisati naophodni praktični podaci za realizaciju praktičnog seminarskog rada. Na vježbama se definišu zadaci i formiraju timovi za njihovu realizaciju u konkretnom pilot-preduzeću. Vežbe se izvode u manjim grupama u specijalizovanim kabinetima, čime

se omogućava upoznavanje studenata s različitim praktičnim primjerima iz okvira sadržaja studijskog predmeta.

Jezičke vježbe predstavljaju oblik nastave na kojima se studenti praktično dalje upoznaju sa strukturnim elementima naprednog poslovnog stranog jezika. Po pravilu, izvode se s manjim brojem studenata, koji na konkretnim primjerima uvježbavaju sve relevantne elemente poslovnog stranog jezika, kao što su izgovor, gramatika i pravopis, sa posebnim akcentom na poslovni strani jezik prilagođen IT sektoru. Pomoćni materijali za realizaciju vježbi dostupni su studentima prije održavanja nastave, bilo kao uzorci za kopiranje dostupni kod saradnika u nastavi ili u formi audio-zapisa predviđenih za realizaciju nastave, postavljenih na sajtu Fakulteta, koji se mogu preuzeti sa veb-stranica odgovarajućih studijskih predmeta. Osnovni cilj koji se postiže primjenom ovog oblika rada je obezbjeđenje aktivnog učestvovanja studenata tokom održavanja nastave.

Konsultacije su oblik aktivne nastave gdje nastavnik i saradnik svake radne sedmice obavljaju konsultacije sa studentima. Ovaj oblik aktivne nastave je u funkciji detaljnog objašnjenja tema prezentovanih i obrađenih na predavanjima i vježbama, kao i drugim oblicima nastave. Na konsultacijama se vrši analiza rezultata koje studenti ostvare na predispitnim obavezama i na ispitu. Konsultacije su individualne ili grupne (s malim grupama studenata, po pravilu timom koji radi na zajedničkom zadatku). Primarni cilj konsultacija je pružanje pomoći studentu u samostalnom i grupnom radu i savlađivanju sadržaja svakog studijskog predmeta i pripremi ispita. Posebno se razmatraju teme koje studente interesuju u pogledu produbljivanja znanja iz razmatranih studijskih predmeta i koje predstavljaju nadgradnju tema obrađenih na predavanjima i vježbama, kao i dalje profesionalne orijentacije studenata. Riječju, konsultacije treba da rezultiraju poboljšanjem kvaliteta nastave i ostvarivanjem cilja i ishoda procesa učenja na svakom studijskom predmetu, odnosno na cijelom studijskom programu.

Nastavnik i saradnik su dužni da u kabinetu obezbijede najmanje dva termina konsultacija sedmično u trajanju od po dva časa. Termini konsultacija treba da budu istaknuti na vratima kabineta i veb-stranici Fakulteta, kao i elektronska adresa nastavnika i saradnika, čime je praktično obezbijedena mogućnost permanentnog kontakta, onlajn (online) između nastavnog osoblja i studenata.

8.3. Samostalni rad studenta

Samostalni rad se sastoji iz učenja i analize nastavnih sadržaja koje obavlja student s ciljem usvajanja sadržaja sa predavanja i vježbi. Student samostalno uči i priprema se za sve oblike aktivne nastave. Nastavnik i saradnik prate i putem konsultacija potpomažu samostalni rad studenta. Samostalni rad studenta može biti individualni ili grupni.

Istraživački projekat - pristupni rad

Od svakog studenta se očekuje da učestvuje u izradi istraživačkog projekta u formi pisanog pristupnog rada. Projekat će biti rađen u toku semestra, uz mentorsku pomoć predmetnih nastavnika. Cilj rada je da pomogne studentima da razviju vještine istraživačkog rada, kao i

sposobnost samostalnog istraživanja, analize problema i sposobnosti predlaganja praktičnih rešenja. Istraživanje na projektu treba da bude široko i sveobuhvatno, da uključi različite relevantne izvore informacija koje mogu da budu od koristi u analizi teme. Studenti se ohrabruju da u svojim istraživanjima iskorače iz materijala definisanih silabusom kursa, da pokažu originalnost, fleksibilnost i inovativnost u radu, ali da predložene teme budu u skladu sa glavnim ciljem kursa.

Na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci svaki student će kod nastavnika kod kojeg polaže ispit predložiti naziv teme rada elektronskim putem. Kada tema bude odobrena, student pristupa izradi rada, a konačnu verziju rada šalje elektronskim putem najkasnije 10 dana prije ispitnog roka na kojem će student polagati ispit. Pristupni rad mora da zadovolji minimum kriterijuma naučnoistraživačkog rada, propisanih Uputstvom za izradu stručnih i naučnih radova (dostupno na [http://www.ef.unibl.org/dokumenti/82Uputstvo za izradu strucnih i naučnih radova.pdf](http://www.ef.unibl.org/dokumenti/82Uputstvo%20za%20izradu%20strucnih%20i%20naučnih%20radova.pdf)). Studenti će biti obaviješteni od strane Studentske službe kod kojeg nastavnika će polagati ispit. Studenti će biti ravnomjerno raspoređeni prema brojevima indeksa, na način da će jedan odgovorni nastavnik ispitivati studente sa parnim brojevima indeksa, a drugi nastavnik će ispitivati studente sa neparnim brojevima indeksa.

Preduslov za izlazak na završni usmeni ispit je odobren pristupni rad od strane odgovornih nastavnika.

Pristupni rad mora imati jasno definisan problem i predmet istraživanja, cilj istraživanja, definisane hipoteze, zavisne i nezavisne varijable, opisanu primijenjenu metodologiju istraživanja, očekivane rezultate istraživanja, pregled literature, ako se radi i o empirijskom istraživanju opisan metod, uzorak i rezultate istraživanja sa diskusijom, koncizan zaključak u kojem se postavljene hipoteze potvrđuju ili odbacuju, kao i tehnički obrađen tekst prema Uputstvu. Rad treba da sadrži do maksimalno 10,000 riječi, Times New Roman, justified, font 12, spacing 1,5) uključujući sažetak, uvod, tabele, slike, spisak literature i aneks sa podacima iz empirijskog istraživanja, ako takvo istraživanje bude sastavni dio rada.

Završni master rad

Svrha izrade završnog rada jeste da student pokaže sposobnost samostalnog pristupa u obradi problema iz područja posebnih, zajedničkih i opštih sadržaja struke za koju se osposobljavao tokom studija, služeći se literaturom, teorijskim ili empirijskim istraživanjima, društvenom praksom i osnovama metodologije predmetne discipline. Završni rad se radi u skladu sa Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci.

Na osnovu člana 52. Stav 2. Zakona o Visokom obrazovanju Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj: 73/10), te člana 35. Pravila studiranja I i II ciklusu studija na Univerzitetu u Banjoj Luci, Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci na III sjednici održanoj 21.12.2010. godine donijelo je dopunu Uputstva za izradu stručnih i naučnih radova.

Prijava, izrada i odbrana završnog rada u okviru drugog ciklusa bolonjskog studija na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci

Završni - master rad je samostalan rad u kojem student obrađuje odabranu temu primjenom metodologije društvenih nauka te metoda, tehnika, postupaka i instrumenta naučnoistraživačkog rada. Pored toga dokazuje da je savladao nastavni plan i program studija, stekao potrebno znanje i osposobio se za njegovu primjenu. Student u završnom radu treba da pruži dokaze da ima sposobnost da integriše znanja i formuliše mišljenja sa ograničenim informacijama i da može svoje zaključke, znanja i argumente prenijeti stručnoj i naučnoj javnosti.

Rezultati izneseni u završnom - master radu treba da predstavljaju doprinos:

- sistematizaciji naučnih ili stručnih zadataka i postojećih rješenja za određenu oblast;
- rješavanju aktuelnog naučnog ili stručnog zadatka koji je postavljen kao cilj rada;
- primjeni postojećih naučnih ili stručnih dostignuća u rješavanju kompleksnog stručnog zadatka.

Izrada završnog rada - master rada (u daljem tekstu master rada) sastoji se od:

- izrade prijave teme master rada,
- izrade master rada,
- odbrane master rada.

Izrada prijave teme master rada

Prijedlog master rada

Kandidat/kinja piše prijavu master rada na 5-10 stranica koja treba da sadrži sljedeće:

- Uvod (problem istraživanja; predmet istraživanja; ciljeve istraživanja uz obavezno navođenje naučnih i društvenih ciljeva; hipoteze istraživanja - glavna i pomoćne hipoteze);
- Teorijska osnova istraživanja;
- Metode istraživanja;
- Očekivani stručni i naučni rezultati istraživanja
- Vremenski plan istraživanja;
- Kratko obrazloženje preliminarnog sadržaja rada po dijelovima i cjelinama;
- Inicijalni spisak literature;
- Kraću biografiju kandidata/kinje.

Procedura prijave i odbrane završnog rada

- Kandidat/kinja nakon odslušanih predavanja predviđenih Nastavnim planom i programom i položenih ispita, odnosno ako ima samo jedan nepoloženi ispit, stiče pravo prijave master rada.
- Kandidat/kinja predlaže mentora koji ima izbor u užu naučnu oblast iz koje je aplicirana tema.
- Prijava za odobrenje teme se podnosi Nastavno-naučnom vijeću u tri primjerka (+elektronska forma) putem protokola.

- Prijava mora biti potpisana od strane kandidata/kinje, mentora i referenta za postdiplomsku nastavu.
- Matična katedra kandidata/kinje razmatra prijavu daje sugestije na prijavu, te daje prijedlog za imenovanje mentora i predlaže Komisiju za ocjenu i odbranu završnog rada.
- Prijavu teme razmatra Komisija za postdiplomski studij i doktorate koja daje saglasnost na prijavu i prijedlog mentora i Komisije za ocjenu i odbranu završnog rada.
- Nastavno-naučno vijeće odobrava temu, imenuje mentora i Komisiju za ocjenu i odbranu master rada.

Izrada master rada

Struktura završnog rada

- Prvo poglavlje sadrži uvodno razmatranje (problem istraživanja; predmet istraživanja; ciljeve istraživanja uz obavezno navođenje naučni i društvenih ciljeva; hipoteze istraživanja – glavna i pomoćne hipoteze);
- Drugo poglavlje sadrži teorijsku osnovu rada.
- Centralno poglavlje (jedno ili više) sadrži aspekte obrade problema, prikupljanja i analize podataka uz primjenu odgovarajućih naučnih metoda.
- Prezentacija rezultata istraživanja i njihova interpretacija.
- Diskusija (komparacija potvrđenih hipoteza sa ostalim relevantnim istraživanjima).
- Naučni i stručni rezultati istraživanja.
- Zaključci i preporuke za dalje istraživanje.
- Spisak korištene literature.

Obim rada

Master rad treba da bude obima od 60 do 80 stranica teksta ili 20.000 - 25.000 riječi, ne uključujući u to literaturu i priloge.

Tehnička obrada master rada treba da bude u skladu sa Uputstvom za izradu stručnih i naučnih radova Ekonomskog fakulteta u Banjoj Luci.

Odbrana master rada

Procedura prijave za ocjenu i odbranu master rada

Završeni master rad može se predati tek nakon što student položi sve ispite i izvrši sve druge obaveze master studija.

Zahtjev za ocjenu i odbranu master rada kandidat upućuje prema Nastavno-naučnom vijeću Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci preko protokola i Studentske službe sa četiri primjerka završenog master rada (meki povez).

Zahtjev iz predhodnog stava sadrži: Prijavu, saglasnost mentora da rad ispunjava kriterije navedene u obrazloženju teme i izvještaj iz službene evidencije o ispitima i ESTS bodovima kandidata.

Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci imenuje tri člana Komisije od kojih je minimalno jedan član komisije sa drugog Univerziteta.

Komisija za ocjenu i odbranu master rada dužna je u roku od 30 dana od dana prijema zahtjeva sačiniti i dostaviti Izvještaj o master radu.

Izvještaj o ocjeni master rada sadrži slijedeće elemente: podaci o komisiji, podaci o kandidatu, naslov master teze, pregled master teze, ocjena osobina rada, vrednovanje pojedinih dijelova master teze, konačna ocjena magistraske teze, prijedlog komisije.

Matična katedra i Komisija za postdiplomski studij i doktorate razmatraju i usvajaju Izvještaj komisije o master radu i prosljeđuju Nastavno-naučnom vijeću Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci Izvještaj na usvajanje.

Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci donosi konačnu odluku o usvajanju Izvještaja Komisije, odnosno prihvatanju završnog rada i odluku o zakazivanju odbrane.

Ukoliko Komisija postdiplomski studij i doktorate ili Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci ne prihvate završni rad, kandidat može izvršiti ispravku u skladu sa primjedbama ili podnijeti novu prijavu teme završnog rada u roku od 30 dana od dana prijema odluke o odbijanju.

Odluka o usvajanju izvještaja i datumu odbrane dostavlja se studentu i objavljuje na oglasnoj ploči, odnosno veb (web) stranici Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Kandidat putem protokola dostavlja Studenskoj službi sedam primjeraka tehnički završenog rada (tvrđi povež + elektronska forma).

Javna odbrana se zakazuje i objavljuje najmanje 7 dana prije zakazanog datuma odbrane završnog rada na web stranici Fakulteta.

Prezentacija i usmena odbrana master rada vrši se prema sljedećem protokolu:

- Otvaranje postupka odbrane od strane Komisije;
- Kandidat izlaže glavne ciljeve i rezultate istraživanja (do 30 min.);
- Komisija daje svoje komentare i postavlja pitanja (10-15 min.) nakon toga slijedi pauza od 15 minuta;
- Kandidat odgovara na pitanja (10-15 min.);
- Komisija se povlači na konsultacije;
- Sekeratar komisije vodi zapisnik, koji je sastavni dio odluke;
- Zapisnik i odluku potpisuju članovi komisije i sekretar;
- Predsjednik Komisije saopštava konačnu Odluku.

8.4. Ocjenjivanje studenta

Ispitivanje i ocjenjivanje studenata je usaglašeno sa ishodima učenja, i osmišljeno sa ciljem da se utvrdi jesu li ishodi učenja postignuti ili nisu. Uspješnost studenta u savlađivanju svakog predmeta na studijskom programu izražava se poenima u skladu sa odredbama

Odluke o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata koju usvaja Nastavno-naučno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci, neposredno prije početka svake akademske godine i kontinuirano se prati tokom nastave u semestru.

Nastavnik ocjenjuje studenta na osnovu iskazanog znanja, iznesenih činjenica i njegovog razumijevanja materije, stečenih vještina i pokazane sposobnosti da iskazano primjeni u realnim situacijama. Svoje zahtjeve bazira na pristupačnosti svih sredstava neophodnih pri savladavanju utvrđenog nastavnog plana i programa (Kodeks nastavničke etike, član 7).

Odluka o načinu praćenja i valorizovanja znanja studenata mora biti usklađena sa smjernicama i opštim odredbama Pravila studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci.

Ispunjavanjem predispitnih obaveza i polaganjem ispita, student može ostvariti najviše 100 poena. U formiranju konačne ocjene o uspješnosti studenta u savlađivanju predmeta predispitne obaveze učestvuju sa najviše 50 poena, dok ispit učestvuje sa najviše 50 poena.

Vrednovanje predispitnih obaveza na Ekonomskom fakultetu Univerziteta u Banjoj Luci vrši se na sljedeći način:

- prisustvovanje svim oblicima nastave 2 poena,
- obavezni pristupni rad od 0–48 poena.

Završni ispit se polaže usmeno, osim predmeta koji zbog prirode nastavne jedinice zahtijevaju kombinovanu, pismenu i usmenu provjeru znanja na završnom ispitu.

Završni ispit polaže se javno, uz prisustvo najmanje jednog studenta i saradnika. Nije dozvoljeno polaganje završnog ispita iza zatvorenih vrata sa jednim kandidatom.

Ukoliko završni ispit prijavi bliski srodnik odgovornog nastavnika (sin, kćerka, supružnik, dijete od brata ili sestre, prvi rođak), dekan formira tročlanu komisiju, u kojoj odgovorni nastavnik može biti samo član komisije, i zakazuje termin komisijskog polaganja ispita.

Ukupan ostvareni broj poena prevodi se u **konačnu ocjenu** koja pokazuje uspješnost savladanosti predmeta, koja može biti od **5 (nije položio)** do **10 (odličan - izvrstan)**. Način prevođenja ukupnog broja poena, koga čini zbir poena ostvaren na predispitnim obavezama i na ispitu, u konačnu ocjenu, prikazan je u narednoj skali (tabeli) ocjenjivanja.

Tabela 8.1. Raspored poena i konačnih ojena

BROJ POENA	OPISNA OCJENA	OCJENA
0-50	nije položeno	pet (5)
51-60	dovoljan	šest (6)
61-70	dobar	sedam (7)
71-80	vrlo dobar	osam (8)
81-90	odličan	devet (9)
91-100	odličan - izuzetan	deset (10)

Rezultate ispita odgovorni nastavnici objavljuju nakon završetka ispita na veb-stranici Fakulteta. U roku 24 časa od završetka ispita nastavnik ili saradnik dužni su da Studentskoj službi predaju zapisnik o održanom ispitu sa potpisanim svim ispitnim prijavama,

uključujući i prijave u kojima je upisana ocjena pet (5). Kao dokaz o izvršenoj primopredaji, Studentska služba izdaje popunjen obrazac o primopredaji zapisnika i ispitnih prijava, na koji se potpisuju predmetni nastavnik i referent Studentske službe.

Nakon završetka akademske godine, odnosno završenih jesenjih ispitnih rokova, predmetni nastavnik objavljuje rang-listu svih studenata koji su ostvarili predviđeni minimum od 51 poena iz ukupnih obaveza i položili završni ispit. Dodjela ECTS bodova i ocjena vršiće se na osnovu te liste, prema procentu uspješnosti, primjenom sljedećeg kriterijuma:

Tabela 8.2. Rang lista studenata koji su položili završni ispit

REDOSLIJED	OCJENA
PRVIH 1 % - 10 %	A
SLJEDEĆIH 11 % - 35 %	B
SLJEDEĆIH 36 % - 65 %	C
SLJEDEĆIH 66 % - 90 %	D
SLJEDEĆIH 91 % - 100 %	E

Studenti koji su ostvarili po osnovu ukupnih obaveza od 35 do 50 poena, dobijaju ocjenu FX (potreban dodatni rad za uspješno okončanje ispita), a za manje od 35 poena ocjenu F (potrebno znatno više rada za okončanje ispita).

9. BODOVNA VRIJEDNOST PREDMETA U SKLADU SA EVROPSKIM SISTEMOM PRENOSA BODOVA - ECTS

Dodjela kredita se zasniva na težini predmeta u smislu opterećenja koji student mora uložiti da postigne planirane ishode učenja u formalnom obliku. Ukupan broj bodova dodijeljenih kvalifikaciji je raspoređen na pojedine predmete proporcionalno njihovom učešću u ukupnom opterećenju potrebnom da se postignu planirani ishodi učenja.

Bodovi su dodijeljeni za ukupno vrijeme potrebno da se postignu planirani ishodi učenja, a ono se sastoji od:

- broja sati kontakt nastave,
- vremena potrebnog za pripremu za nastavu i izradu nastavnih zadataka (priprema i sređivanje građe sa nastave, vježbi ili sa prakse; pisanje eseja, izrada projekata i seminarskih radova; prikupljanje i proučavanje dodatne građe; praktičan rad izvan sati u nastavnom planu, itd.),
- priprema ispita i izlazak na ispit.

U Republici Srpskoj princip godišnjeg opterećenja studenta od 60 ECTS bodova u okviru 40-časovne radne sedmice zakonska je odredba (član 38) i podudarna je sa evropskim propisima u ovoj oblasti. Polazeći od akademskih kalendara Univerziteta u Banjoj Luci (godišnje opterećenje svedeno na akademsku godinu studija), može se uzeti da u toku akademske godine studenti imaju 45 radnih sedmica (po 15 u dva semestra i 15 za pripreme i ispite) i opterećenje od 40 sati sedmično. U tom slučaju dobije se ukupno **1800 radnih sati rada studenta tokom jedne akademske godine**. S obzirom na to da jedna školska godina nosi **60 bodova**, proizlazi da **jedan bod odgovara približno 30 radnih sati**.

Na taj način može se postaviti proporcija:

$$X : 60 \text{ bodova} = Y : 1800 \text{ sati}$$

Prijem za 1 bod:

$$Y = 1800 \text{ sati u školskoj godini} \times 1 \text{ bod} / 60 \text{ bodova u godini} = 30 \text{ radnih sati.}$$

Tako predmet koji nosi 5 ECTS bodova podrazumijeva 150 sati rada zajedno sa nastavom. Pretpostavimo da je fond sati nastave na tom predmetu $2P + 2V = 4$ sata. To bi na 15 sedmica, koliko traje nastava u semestru, studentu oduzelo 60 sati. Za samostalni rad i spremanje ispita ostalo bi mu na raspolaganju 90 sati ili nešto preko dvije sedmice. Tu se ubraja i vrijeme koje je student proveo u radu na tom predmetu u periodu trajanja nastave. Ako prosječan student može da savlada takav predmet za 90 sati rada (uključujući i učenje u toku nastave), onda je broj bodova dobro dodijeljen.

Tabela 9.1. Primjer za računanje ECTS bodova

2 sata nastave predavanja	x 15 nastavnih semica	= 30 sati rada	
2 sata nastave vježbi	x 15 nastavnih sedmica	= 30 sati rada	
	<i>Ukupno nastave u semestru</i>		<i>= 60 sati rada</i>
2 sata učenja za predavanja	x 15 nastavnih sedmica	= 30 sati rada	
4 (ili 2 x 2) sata pripreme za vježbe i učenja	x 15 nastavnih sedmica	= 60 sati rada	
	<i>Ukupno vrijeme savladavanja gradiva</i>		<i>= 90 sati rada</i>
	<i>Ukupno opterećenje</i>		<i>= 150 sati rada</i>

Primjer:

$$X : 60 \text{ bodova} = Y : 1800 \text{ sati}$$

$$X : 60 \text{ bodova} = 150 \text{ sati} : 1800 \text{ sati}$$

$$X = 60 \cdot 150 / 1800 = 5 \text{ bodova}$$

Tokom izvođenja nastave prilagođava se dodijeljeni broj ECTS bodova sa stvarnim radnim opterećenjem na predmetu. To se provodi u sastavu internih procedura za obezbjeđenje kvaliteta. Koji god metod da se koristi, mišljenje studenata i nastavnog osoblja uzima se u obzir. Podaci o napredovanju i prolaznosti, te rezultati ispita takođe predstavljaju važne pokazatelje. U slučaju velikog neslaganja između procijenjenog i stvarnog radnog opterećenja prilazi se reviziji ECTS bodova, ishoda učenja ili tehnika nastave i učenja.

Predmeti razvrstani po bodovnoj vrijednosti priloženi su u tabeli 9.1. u prilogu.

10. PREDVIĐENI BROJ SATI ZA POJEDINE PREDMETE

Studijski program: Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom

Nivo studija: Drugi ciklus (Master)

Sem .		Predmet	Status	Usmjerenj e	P	V	DON	ECTS	
1	1	Metodologija naučno-istraživačkog rada	O		2	0	0	4	
	2	Kulturno nasljeđe i kulturni turizam	O		2	2	0	7	
	3	Marketing u kulturnom turizmu	O		2	2	0	7	
	4	Informacione tehnologije i sistemi u kulturnom turizmu	O		2	2	0	7	
	5		Menadžment događaja u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Menadžment destinacija u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Projektni menadžment u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Menadžment kvaliteta u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Prirodni i kulturni resursi u turizmu	I		2	2	0	5
		5	Upravljanje nematerijalnim kulturnim nasljeđem	I		2	2	0	5
		Očuvanje i brendiranje tradicionalne kulture	I		2	2	0	5	
		Interkulturalna komunikacija	I		2	2	0	5	
		Engleski jezik i komunikacija u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5	
						10	8	0	30

Sem .		Predmet	Status	Usmjerenj e	P	V	DON	ECTS	
2	1	Finansijski menadžment u kulturnom turizmu	O		2	2	0	5	
	2	Preduzetništvo u kulturnom turizmu	O		2	2	0	5	
	3		Menadžment događaja u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Menadžment destinacija u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Projektni menadžment u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Menadžment kvaliteta u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5
			Prirodni i kulturni resursi u turizmu	I		2	2	0	5
		3	Upravljanje nematerijalnim kulturnim nasljeđem	I		2	2	0	5
		Očuvanje i brendiranje tradicionalne kulture	I		2	2	0	5	
		Interkulturalna komunikacija	I		2	2	0	5	
		Engleski jezik i komunikacija u kulturnom turizmu	I		2	2	0	5	
	4	Završni master rad	O					15	
						6	6	0	30

P: Predavanja

V: Vježbe (auditorne)

DON: Drugi oblici nastave (laboratorije vježbe, seminari, studijski istraživački rad i dr.)

11. KRITERIJUMI I USLOVI PRENOSA ECTS BODOVA

Uslovi prenosa ECTS bodova sa jednog studijskog programa na drugi unutar Univerziteta u Banjoj Luci kao i između Univerziteta u Banjoj Luci i drugih univerziteta definisani su Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci, član 39.

12. DOKAZ O PODUDARNOSTI

Studijski programi „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ suštinski je usklađen sa velikim brojem akreditovanih studijskih programa akademskih (master) studija inostranih visokoškolskih ustanova iz okvira evropskog obrazovnog prostora. Studijski programi akademskih diplomskih (master) studija, koji najviše odgovaraju predloženoj strukturi predmeta na studijskom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“, realizuju se na sljedećim institucijama:

- Univerzitet Primorska, Fakultet za turizam, <http://en.turistica.si/study-at-turistica/postgraduate-studies/>
- Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, <https://www.pmf.uns.ac.rs/studije/studijski-programi/>
- Univerzitet Crne Gore, Fakultet za turizam i hotelijerstvo Kotor, <http://www.ucg.ac.me/studprog/22/60/o/o-turizam-magistarske>
- Sveučilište u Rijeci, Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, <https://www.fthm.uniri.hr/index.php/mtu-o-studiju>

13. PREDUSLOVI ZA UPIS POJEDINIH PREDMETA

Podaci o preduslovima za upis pojedinih predmeta ili grupe predmeta nalaze se u aneksu 7.2, tj. u silabusima za predmete.

14. NAČIN IZBORA PREDMETA IZ DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Nema preklapanja predmeta između studijskih programa. Jedan predmet koji je na listi izbornih predmeta u oba studijska programa biraće se između ostalih predmeta anketom. Kriterijumi i način izbora izbornih predmeta detaljno je opisan u sedmom poglavlju ovog elaborata: Lista obaveznih i izbornih predmeta.

15. KRITERIJUMI I NAČINI OSIGURANJA KVALITETA

Na Univerzitetu u Banjoj Luci se od 2008. godine izvodi redovna godišnja evaluacija nastavnog procesa i rada nastavnog osoblja putem anketiranja studenata. Između ostalog, ta evaluacija sadrži mnoge pokazatelje kvaliteta samog studijskog programa. Pored toga izvode se analize prolaznosti i uspjeha i prati napredovanje studenata tokom studija. U

toku je izrada strategije kvaliteta koja će razraditi i druge vidove evaluacije kao i procedure za otklanjanje propusta i podizanje kvaliteta studijskih programa. Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci usvojio je Samoevaluacioni izvještaj 2017. godine, kao i EFQM Self evaluation Report 2012. godine, u sklopu CUBRICK TEMPUS projekta. Početkom kalendarske godine, Nastavno-naučno vijeće usvaja izvještaj o radu u prethodnoj i plan za narednu godinu. Da bi se konstantno poboljšavao sistem kvaliteta, formirana je Komisija za kvalitet Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci i Kancelarija za međunarodnu saradnju.

Ekonomski fakultet Univerziteta u Banjoj Luci periodično, u saradnji s Kancelarijom za osiguranje kvaliteta Univerziteta u Banjoj Luci i sa Savezom studenata Ekonomskog fakulteta, vrši evaluaciju nastavnog procesa i nastavnog osoblja, te sprovodi razna anketiranja studenata i zaposlenih, uključujući ankete preko veb-stranice Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Univerzitet u Banjoj Luci usvojio je niz dokumenata kojima se ide u smjeru obezbjeđenja i unapređenja kvaliteta. To su:

1. Strategija razvoja Univerziteta u Banjoj Luci za period 2017-2025. godine ([http://unibl.org/uploads/files/strane/zakoni_i_interni_propisi/Strategija UNIBL_2017-2025.pdf](http://unibl.org/uploads/files/strane/zakoni_i_interni_propisi/Strategija_UNIBL_2017-2025.pdf));
2. Pravilnik o sadržaju, izgledu i digitalnom repozitorijumu master/magistarskih radova na Univerzitetu u Banjoj Luci ([http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-digitalni-repozitorij um.pdf](http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-digitalni-repozitorij_um.pdf));
3. Pravilnik o postupku provjere originalnosti završnih radova studenata na II i III ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci ([http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-originalnost-radova .pdf](http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-originalnost-radova.pdf));
4. Pravilnik o anketiranju studenata o kvalitetu nastavnog procesa (<http://unibl.org/uploads/files/strane/pravilnici/2017/Pravilnik-originalnost-radova.pdf>).

Obezbeđenje kvaliteta studijskog programa provodi se u okviru:

1. Procesu analize podataka atraktivnosti postojećih studijskih programa;
2. Procesu revizije postojećih studijskih programa;
3. Procesu razvoja novih studijskih programa;
4. Procesu uvođenja novog predmeta;
5. Procesu analize uspjehnosti završavanja studija;
6. Procesu analize podataka o zapošljavanju po završetku studija;
7. Procesu anketiranja završenih studenata;
8. Procesu anketiranja poslodavaca stručnih tijela i udruženja.

Obezbeđenje i unapređenje kvaliteta nastavnog procesa ostvaruje se kroz:

- Definisane pravila i kriterijuma za ocjenjivanje studenata;
- Postupak po žalbi studenta na ocjenu;
- Analiza uspjehnosti polaganja ispita;
- Analiza podataka o broju upisanih studenata u višu godinu studija;
- Analiza podataka o broju studenata i nastavnika;

- Evaluacija nastave i nastavnika od strane studenata;
- Samoevaluacija nastavnika;
- Definisane strukture kolegija, ishoda učenja, opterećenja studenata, sadržaja i plana izvođenja po sedmicama, metoda obrazovanja, obveza studenata i načina provjere stečenih znanja i vještina - usklađenost sa kvalifikacijskim okvirom.

Obezbjeđenje kvaliteta resursa za podršku studentima provodi se kroz:

1. Postupak za kontinuirano poboljšanje i povećanje resursa za podršku studiranju;
2. Evaluaciju rada studentske službe;
3. Nabavku obavezne literature iz svih predmeta koje iz koje se izvodi nastava;
4. Pretplatu na naučne baze sa cjelovitim tekstom iz područja ekonomije i studijskih programa;
5. Pretplatu na referentne naučne časopise.

Postupci analize uspješnosti sistema kvaliteta provodi se kroz:

- Postupak izrade SWOT analize;
- Interno ocjenjivanje obezbjeđenja kvaliteta.

Obezbjeđenje kvaliteta naučno-istraživačke djelatnosti nastavnog osoblja provodi se kroz:

- Strategiju naučnog rada;
- Kreiranje pozitivnog okruženja za istraživanje i pojačavanje naučnog profila institucije;
- Saradnju sa drugim institucijama i privredom sa svrhom unapređenja naučno-istraživačke i nastavne djelatnosti;
- Vrednovanje kvaliteta naučno-istraživačke djelatnosti.

16. USLOVI ZA PRELAZAK SA DRUGIH STUDIJSKIH PROGRAMA

Prema Pravilima studiranja na I i II ciklusu studija Univerziteta u Banjoj Luci (Član 39) uslove prelaska sa jednog studijskog programa na drugi utvrđuje Senat Univerziteta, na prijedlog Vijeća fakulteta/akademije.

Precizniji uslovi za prelazak sa drugih studijskih programa u okviru istih ili srodnih studija biće definisani Pravilnikom o usaglašavanju nastavnih planova i programa koji će usvojiti Naučno-nastavno vijeće Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci prije početka akademske godine.

17. OBAVEZE STUDENATA I DINAMIKA STUDIRANJA

Obaveze studenata i dinamika studiranja su definisani Zakonom o visokom obrazovanju, Statutom i Pravilima studiranja Univerziteta u Banjoj Luci.

**18. DODATAK 7.3. SADRŽAJ NASTAVNOG PLANA I PROGRAMA
DRUGOG CIKLUSA STUDIJA - SILABUSI**

STUDIJSKI PROGRAM: Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom

Naziv predmeta	Zimski semestar		Ljetni semestar		ECTS
	P	V	P	V	
Metodologija naučno-istraživačkog rada	2	0			4
Kulturno nasljeđe i kulturni turizam	2	2			7
Marketing u kulturnom turizmu	2	2			7
Informacione tehnologije i sistemi u kulturnom turizmu	2	2			7
Izborni predmet	2	2			5
Finansijski menadžment u kulturnom turizmu			2	2	5
Preduzetništvo u kulturnom turizmu			2	2	5
Izborni predmet			2	2	5
ZAVRŠNI MASTER RAD					15
UKUPNO:	10	8	6	6	60

Izborni predmeti na studijskom programu „Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom“ su:

1. Menadžment događaja u kulturnom turizmu
2. Menadžment destinacija u kulturnom turizmu
3. Projektni menadžment u kulturnom turizmu
4. Menadžment kvaliteta u kulturnom turizmu
5. Prirodni i kulturni resursi u turizmu
6. Upravljanje nematerijalnim kulturnim nasljeđem
7. Očuvanje i brendiranje tradicionalne kulture
8. Interkulturalna komunikacija
9. Engleski jezik i komunikacija u kulturnom turizmu

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Metodologija naučno-istraživačkog rada			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+0V	
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Sticanje znanja i vještina o metodama i tehnikama naučnog istraživanja i njihovoj primjeni. Predmet pruža osnovna znanja iz oblasti metodologije naučnog istraživanja.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Nakon okončanja kursa studenti će biti sposobni da: pokažu sistematično razumjevanje metodologije naučnog istraživanja i ovladaju metodama i tehnikama istraživanja na drugom nivou studija; pokažu sposobnost kritičke analize, procjene i sinteze novih i složenih ideja; efikasno koriste i procjenjuju informacione resurse i primjenjuju odgovarajuće metode u rješavanju specifičnih istraživačkih zadataka i problema; samostalno provedu istraživanje, napišu i prezentuju naučni rad.

Sadržaj predmeta:
Istraživački pristupi, strategije i planiranje. Opisivanje problema istraživanja. Formulisanje hipoteza. Pregled literature (pretraživanje publikacija) i proces izrade teorijskog dijela. Mjerenje varijabli i njihova operacionalizacija. Metodologija istraživanja: kvantitativna, kvalitativna i mješovita (izbor istraživačkih metoda, određivanje populacije i uzorka, prikupljanje podataka, obrada podataka, analiziranje podataka, testiranje hipoteza, provođenje diskusije i predstavljanje zaključaka). Pisanje istraživačkog rada (dijelovi naučnog rada, vrste stručnih i naučnih radova).

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Nastava se izvodi kroz predavanje, vježbe, i studijsko-istraživački rad. Predavanja uključuju i diskusije koje omogućavaju interaktivnost. Kroz pristupne i seminarske radove studenti treba da koriste i prezentuju određene naučno-istraživačke metode kroz analizu specifičnih istraživačkih problema. U toku nastavnog procesa prezentovaće se primjena naučno-istraživačkih metoda u vodećim naučnim časopisima.

Literatura:
Todorović, Z. i Todorović, I. (2015). <i>Metodologija naučnog istraživanja u ekonomiji</i> . Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet.
Singh, Y. K. (2006). <i>Fundamental of Research methodology and Statistics</i> . New Delhi: New age international publishers.
Ketchen, D.J. (2004). <i>Research methodology in Strategy and Management</i> . New York: Elsevier.
Blaug, M. (1992). <i>The Methodology of Economics: Or How Economists Explain. (2nd ed.)</i> . London: Cambridge University Press.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:			
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Zdravko Todorović

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedom i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Kulturno nasljeđe i kulturni turizam			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je da se studentima upotpune znanja o kulturnom nasljedu Bosne i Hercegovine i Zapadnog Balkana, o njegovom očuvanju i zaštiti, da se ukaže na značaj i prisustvo kulturnog nasljeda u strategijama EU i uticaj koji ima na razvoj kulturnog turizma. Predmet se bavi trenutnom situacijom u vezi sa pitanjem kulturnog nasljeda, ilustrirano brojnim pozitivnim i negativnim primjerima, rizicima i mogućnostima za uspješnu revitalizaciju. Poseban akcenat će se dati na evropske strategije i politike koje se odnose na kulturno nasljeđe. Takođe, daće se i moguće procjene za održivo korišćenje kulturnog nasljeda kroz sinergiju sa kulturnim turizmom.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će steći saznanje o najznačajnijem kulturnom nasljedu Bosne i Hercegovine i Zapadnog Balkana, o trendovima i konceptima kulturnog turizma na globalnom nivou i primjere dobre prakse; Znanje o trenutnom stanju materijalnog i nematerijalnog nasljeda Zapadnog Balkana; Poznavanje principa konzervacije i revitalizacije kulturnog nasljeda; Poznavanje principa održivog menadžmenta kulturnog nasljeda i promocije; Vještinu da povežu EU fondove i EU strategije sa konkretnim kulturnim nasljedom.

Sadržaj predmeta:

Upoznavanje sa osnovnim pojmovima kulturnog nasljeda, načinom njihovog čuvanja, restauracije, revitalizacije, interpretacije kulturnog nasljeda u turizmu. Pregled najznačajnijeg kulturnog nasljeda u Bosni i Hercegovini i na Zapadnom Balkanu. Kulturno nasljeđe kao pokretač lokalnog razvoja. Digitalizacija kulturnog nasljeda. Upoznavanje sa EU strategijama koje se odnose na kulturno nasljeđe i kulturni turizam. Upravljanje kulturnim dobrima pod zaštitom UNESKO-a. Savremeni trendovi u kulturnom turizmu. Iskustvo u kulturnom turizmu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Usmeno izlaganje, razgovor i diskusija, tekst metoda i metoda vježbanja. Nastavni modaliteti inkorporiraju: metod usmenog izlaganja; metod vizuelne prezentacije; metod razgovora; tekstualni metoda; ilustrativno-demonstrativne metode (Pretraživanje interneta i standardne bibliotečke dokumentacije, po definisanim temama).

Literatura:

Lehtimäki, M. (editor) (2008). *Cultural Heritage and Tourism, potential, impact, partnership and governance*. Monitoring Group on Cultural Heritage in the Baltic Sea States And Department of Cultural Heritage under Ministry of Culture, Lithuania.

Alvarez, M.D., Go, F.M. & Yüksel, A. (editors) (2016). *Heritage Tourism Destinations, Preservation, Communication and Development*, UK: CAB International.

Evropske konvencije i preporuke u oblasti kulturnog nasljeda (http://www.snp.co.me/inc/my_documents/Evropske%20konvencije%20i%20preporuke%20u%20oblasti%20kulturnog%20nasljedja.pdf)

Grupa autora, Kulturno nasljeđe Bosne i Hercegovine (<http://www.sprofondo.ba/publikacije/kultura/fajlovi/publication.pdf>)

Benac A., i drugi (1966). *Kulturna historija Bosne i Hercegovine*. Sarajevo: Veselin Masleša.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Ljiljana Ševo

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedom i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Marketing u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9.	2P+2V	
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Usvojiti osnovna znanja o paradigmatama, metodama, tehnikama, marketinškim strategijama i razviti sposobnost kreiranja fleksibilnih načina reagovanja na promjene uslova poslovanja. Sticanje znanja iz oblasti marketing menadžmenta, posebno iz perspektive osnovnih postulata marketinške koncepcije i primjene ove koncepcije u kulturnom turizmu.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Po završetku kursa, studenti će moći samostalno da se angažuju u procesu kreiranja marketinške kampanje u cilju osvajanja tržišta. Stečena znanja iz marketinga će koristiti studentima da identifikuju različite tržišne i poslovne pojave i da riješe probleme koje imaju u marketinškoj teoriji i praksi u oblasti kulturnog turizma. Studenti će moći samostalno i timski raditi, rješavati probleme pojedinačno, kolektivno i interaktivno, uspostaviti određeni nivo komunikacije i adekvatno prezentovati rezultate svog rada.

Sadržaj predmeta:
Marketing kao poslovna funkcija, osnovne ideje o marketingu, osnovne karakteristike savremenog društva, marketing menadžment, mikro i makro marketing, marketinško okruženje, koncepti unutar osnovne marketinške koncepcije, odnosi preduzeća i tržišta, tržišnog dizajna i tržišnog mehanizma, marketinški miks, promotivni miks, kreiranje promotivnih poruka, marketing i konflikt, konkurencija, strategije marketinga, strategija novih proizvoda, integrisana marketinška komunikacija. Formulisanje marketinškog programa, proizvoda, cijene, distribucije, promocije, marketinškog upravljanja, osnovne marketinške strategije, marketing u institucijama u oblasti kulture i turizma (povezanost). Vježbe na praktičnim primjerima stvaranja marketinškog plana u institucijama u oblasti kulture i turizma (kulturnog turizma).

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, vježbe, seminarska nastava koja obuhvata izradu i prezentaciju radova, grupne prezentacije i diskusije na zadatu temu.

Literatura:
Bakić, O. (2008). <i>Marketing u turizmu</i> . Beograd: Ekonomski fakultet
Kotler, P. (2008). <i>Upravljanje marketingom</i> . Zagreb: Mate, (Beograd: Data status)
Macura, P. (2009). <i>Marketing – mikro, mala i srednja preduzeća</i> , Banja Luka, Ekonomski fakultet

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:			
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 8 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Perica Macura

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Informacione tehnologije i sistemi u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	9	2P+2V	8
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Upoznavanje studenata sa savremenim oblicima poslovanja koji su znanovani na intenzivnoj primjeni informaciono-komunikacione, a naročito Internet tehnologije u kulturnom turizmu. Posebna pažnja je posvećena primjeni informaciono-komunikacione tehnologije (IKT) od strane turističkih zajednica radi uspješnog pozicioniranja kulturne baštine na globalnom tržištu, ali i primjeni IKT u svrhu prikupljanja podataka o turistima na bazi kojih se stiču nova znanja i kreiraju buduće promotivne marketinške aktivnosti.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Osposobljavanje studenata za korišćenje najznačajnijih informaciono-komunikacionih tehnologija i sistema u savremenom kulturnom turizmu, kao i sticanje praktičnih znanja iz veb dizajna, marketinga društvenih medija, strategije kreiranja sadržaja i ostalih platformi vezanih za Internet poslovanje.

Sadržaj predmeta:
Pojam i uloga informaciono-komunikacione tehnologije (IKT) u kulturnom turizmu. Pregled razvoja IKT u kulturnom turizmu. IKT za dizajniranje, planiranje, administraciju i evaluaciju u kulturnom turizmu. Tehnologije za digitalizaciju kulturnih dobara. Primjena Interneta u kulturnom turizmu. Elektronsko poslovanje i područja primjene elektronskog poslovanja u kulturnom turizmu (elektronska prodaja turističkih dobara i usluga, elektronska kupovina, elektronska trgovina i modeli elektronske trgovine, elektronski marketing, elektronski sistemi rezervacije, elektronsko bankarstvo, elektronski sistemi plaćanja, elektronska zabava i rekreacija). Sistemi mobilnog poslovanja i područja primjene mobilnog poslovanja. Web 2.0 tehnologije u kulturnom turizmu i Web 3.0. Društveni Web. Društveni mediji i društvene mreže. Oblici društvenih medija (društvene mreže, blogovi, vikiji, podcasti, forumi, zajednice sadržaja, mikroblogovi). Uloga društvenih medija u kulturnom turizmu. Uticaj društvenih mreža na kulturni turizam (Facebook, YouTube, Twitter, Instagram). Interaktivna marketinška komunikacija putem Interneta. Upravljanje marketinškim aktivnostima kulturnog turizma putem društvenih medija. Mjerenje uspješnosti marketinških kampanja na Internetu. Integralni informacioni sistemi na nivou kulturne turističke destinacije, integralni sistem za upravljanje destinacijom (Destination Management System, DMS). Geografski informacioni sistemi. Upravljanje odnosima sa kupcima, odnosno turistima (Customer Relationship Management, CRM) i poslovna inteligencija (Business Intelligence, BI). Poslovna inteligencija i upravljanje znanjem. Mjerenje i analiza uspješnosti Web sajta. Skladište podataka i metode i alati za izvođenje znanja iz podataka. Razvojni trendovi IKT u kulturnom turizmu.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja, studije slučajeva, vježbe na računaru.

Literatura:
Seungwon, S.L., Boshnakova, D., Goldblatt, J. (2017). *The 21st century meeting and event technologies: powerful tools for better planning, marketing and evaluation*. Apple Academic Press, Boca Raton.
Stankov, U. (2012): *Veb marketing u turizmu Vojvodine*. Univerzitet u Novom Sadu, Prirodno-matematički fakultet, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, Novi Sad.
Stankić, R. (2008): *Informatika u turizmu*. Visoka turistička škola, Beograd.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:			
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Praktična provjera znanja na računaru će se obaviti prije polaganja završnog ispita.

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Vesna Aleksić

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedom i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Finansijski menadžment u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P+2V	
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osnovni cilj predmeta je da se studentima objasne i na izabrane načine ilustruju značajniji problemi u oblasti upravljanja finansijama i preporuča načini njihovog otklanjanja (ublažavanja). Uspješnost rješavanja dilema u poslovnim finansijama zavisi od kvaliteta finansijskih i investicionih odluka i njihove međusobne interakcije, ali i vještine i znanja finansijskog menadžera da te odluke efikasno, ekonomično i efektivno realizuje. Naglašavanje specifičnosti finansijskog upravljanja u organizacijama koje se bave kulturnim turizmom, sa ciljem usmjeravanja pažnje na primjenu opštih i posebnih analiza, tehnika i metoda koje se koriste u poslovnim i korporativnim finansijama.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Student će biti osposobljen da:

- objasni praktičnu ulogu finansijskog upravljanja u preduzećima/organizacijama koje se bave kulturnim turizmom;
- koristi podatke iz finansijskih izvještaja, izračuna odabrane pokazatelje, analizira i procijeni finansijski status preduzeća/organizacije za kulturni turizam;
- objasni vremensku dimenziju novca;
- uporedi procese donošenja kratkoročnih i dugoročnih finansijskih odluka i objasni njihove finansijske posljedice (efekte);
- objasni značaj i ulogu finansijskih tržišta;
- procijeni međuzavisnost rizika i prinosa u procesu budžetiranja kapitala;
- analizira i planira odgovarajuće izvore finansiranja investicionih projekata;
- izračuna prosječnu cijenu kapitala;
- projektuje neto novčane tokove i primijeni metode ocjene isplativosti investicionih projekata.

Sadržaj predmeta:

Finansijska funkcija. Ciljevi i zadaci finansijskog menadžmenta. Pojam i uloga finansijskog tržišta, instrumenti i učesnici na finansijskim tržištima. Uticaj institucionalnog i privrednog okruženja na finansijski položaj preduzeća/organizacije. Pravila finansiranja. Koncept vremenske vrijednosti novca. Kratkoročni i dugoročni izvori finansiranja. Kratkoročno i dugoročno ulaganje sredstava. Finansijsko planiranje i kontrola. Budžetiranje novca. Finansijska analiza. Finansijsko upravljanje. Investicioni projekti u oblasti kulturnog turizma. Budžetiranje kapitala, rizik i neizvjesnost u oblasti kulturnog turizma. Izrada plana novčanih tokova investicionog projekta u oblasti kulturnog turizma. Procjena isplativosti investicionih projekata u oblasti kulturnog turizma.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, prezentacije, interaktivne sesije, radionice, projektni zadaci.

Literatura:

Besley, S., Brigham, E.F. (2015). *Poslovne finansije*, Beograd: Data Status.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:			
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 8 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Doc. dr Željana Jovičić

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		

	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedem i kulturnim turizmom		
Naziv predmeta	Preduzetništvo u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Obavezni	10.	2P +2V	
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			
Uslovljenost drugim predmetima				Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti				
Ciljevi izučavanja predmeta:				
Predmet omogućava studentima da shvate značaj preduzetništva i inovacija u svim oblicima organizacije i društva i da razumiju preduzetništvo kao način ponašanja i djelovanja. Studenti stiču mogućnost da nauče osnovne principe savremenog preduzetništva u ekonomskoj teoriji i praksi, kao i da steknu osnovne vještine i kompetencije kreativnog razmišljanja, proaktivnosti, prihvatanja rizika, planiranja i traženja prilika, timskog rada i pretvaranja prilika i ideja u izvodljive preduzetničke poduhvate. Specifičan cilj predmeta je građenje kapaciteta društveno anagažovanih umjetnika da ostvare finansijsku, ideološku i estetsku nezavisnost u odnosu na državne fondove kroz razvijanje njihovih generalnih poslovnih vještina, kao i preduzetničkog duha.				
Ishodi učenja (stečena znanja):				
Kao jedna od osam temeljnih životnih kompetencija definisanih od strane EU, potrebnih svakom pojedincu i pojedinki za uspjeh u životu, predmet je koncipiran na način da podstakne kod studentkinja i studenata preduzetničko ponašanje i djelovanje, od individualnog nivoa do nivoa složenih organizacionih sistema u svim sektorima sa akcentom na kulturu kao neprivrednu djelatnost. Nakon izučavanja ovog predmeta, studenti će steći osnovna znanja o načelima, principima, strategijama i konceptima kreiranja poslovnih poduhvata zasnovanih na inovacijama čija je realizacija povezana s rizicima i neizvjesnošću. Studenti će biti osposobljeni za pronalaženje inovativnih rješenja u savremenom poslovanju primjenjujući ključna znanja iz preduzetničke ekonomije o metodama i tehnikama donošenja ekonomskih odluka primjenom savremenih informaciono-komunikacionih tehnologija u vezi s preduzetničkim poduhvatima.				
Sadržaj predmeta:				
Shvatanje i karakteristike preduzetništva. Ličnost i ponašanje preduzetnika. Razvoj preduzetničke kulture kao globalnog fenomena. Preduzetnički proces. Preduzetnički i digitalni marketing u kulturi i kreativnoj industriji. Prepoznavanje prilika: od ideje do preduzetničkog poduhvata – tehnike dolaska do poslovnih ideja. Organizaciona kultura i preduzetnička orijentacija. Kreativna industrija i preduzetništvo. Preduzetništvo i inovacije. Izvori inovativnosti i komercijalizacija inovacija. Soft inovacije u kreativnim industrijama: knjige, muzika i video igre. Informacione i komunikacione tehnologije i e-poslovanje u kreativnoj industriji. Finansiranje preduzetničkih poduhvata. Poslovno planiranje preduzetničkih poduhvata.				
Metode nastave i savladavanje gradiva:				
Predavanja, odnosno prenošenje sistematskih saznanja iz literature o preduzetništvu i praktičnih primjera. Ilustracije i vježbe koji podrazumijevaju dvosmjernu komunikaciju, a studenti su pozvani da slobodno iznose svoja mišljenja o slučajevima koji će se diskutovati. U toku semestra organizovaće se i dvije studijske posjete uspješnim MSP u Republici Srpskoj, kao i gostujuća predavanja i razgovori sa uspješnim preduzetnicima i menadžerima.				
Literatura:				
Henry, C. (2008). <i>Entrepreneurship in the Creative Industries: An International Perspective</i> . Edward Elgar Publishing. Stoneman, P. (2010). <i>Soft Innovation. Economics, Product Aesthetics and the Creative Industries</i> . New York: Oxford University Press. Petković, S., i Milanović, M. (2017). <i>Laboratorija ideja. Od ideje do preduzetničkog poduhvata</i> . Banja Luka: Univerzitet u Banjoj Luci, Ekonomski fakultet. Paunović, B. (2017). <i>Preduzetništvo i upravljanje malim preduzećem</i> . 3. izdanje. Beograd: Univerzitet u Beogradu, Ekonomski fakultet. Deakins, D., & Freel, M. (2012). <i>Preduzetništvo i male firme</i> . Beograd: Data status.				
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:				
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova	
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova			
Posebna naznaka za predmet:				
Nema				
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Dr Saša Petković, vanr. prof.				

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije II ciklus		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Menadžment događaja u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznati studente sa osnovnim karakteristikama i problematikom planiranja i organizacije događaja u kulturnom turizmu. Predstaviti značaj teorijskih, ali i novih praktičnih znanja i vještina funkcija planiranja, organizacije, izbora zaposlenih, vođenja i kontrolisanja kako u organizacionom tako i u društvenom smislu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka nastave studenti će biti u mogućnosti da:

- definišu znanja, vještine i kompetencije iz menadžmenta događaja u kulturnom turizmu (planiranje, organizovanje, vođenje, kontrole, protola, bezbjednosti itd)
- znanja, vještine, kompetencije iz manifestacija u kulturnom turizmu

Sadržaj predmeta:

1. Koncept i dizajn događaja
2. Izvodljivost i poštovanje zakonskih odredbi
3. Marketing
4. Upravljanje finansijama i planiranje
5. Protokol i postavljanje događanja
6. Ljudski resursi i rukovođenje, operacije i logistika
7. Bezbjednost, upravljanje masama i evakuacija
8. Nadzor, kontrola i evaluacija
9. Inovacije i kreativnost festivalskih organizacija
10. Specijalni događaji: okvir za efikasan menadžment
11. Imidž destinacije i kulturni događaji
12. Kulturna baština destinacija: uloga znanja
13. Potencijal malih turističkih operatora u promociji kulturnog turizma
14. Perspektive i razvoj kulturnih događaja u regiji
15. Predstavljanje studija slučaja iz regije i svijeta

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, referati, seminarski radovi, praktični primjeri - studije slučaja

Literatura:

Van Der Vagen, L., Karlos, B.R. (2010). *Upravljanje događajima*. Beograd: Mate.
 Andrejević, A., Grubor, A. (2007). *Menadžment događaja*. Univerzitet Educons: Sremska Kamenica.
 Bowdin, G., Allen, J., O'Toole, W., McDonnell, L. (2012). *Events Management*. London & New York: Routledge-Taylor & Francis Group.
 Larry D. (2013). *Event Tourism and Cultural Tourism*. New York: Routledge
 Richards, G, Palmer R. (2010). *Eventful Cities: Cultural Management and Urban Revitalisation*. New York: Routledge
 Pivac, T., Blešić, I., Stamenković, I., Besermenji, S., Đorđević, J., Lesjak, M. (2014). *Synergy of culture and tourism: cultural events as a part of cultural tourism in less-favoured rural regions. Case study: Vojvodina province (Serbia)*. *Academica Turistica*, 7(2), pp. 77-86.
 Blešić, I., Pivac, T., Stamenković, I., Besermenji, S., Marković, S. (2014). Investigation of visitor motivation of the Exit music festival (the Republic of Serbia). *Revista de turism*, 18, pp. 8-18.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Preispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Branislav Mašić

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije II ciklus		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Menadžment destinacija u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Upoznati studente sa osnovnim karakteristikama i problematikom upravljanja kulturnim turizmom u destinacijama. Savladavanje materije predloženog predmeta omogućava studentima da se detaljno upoznaju sa svim ekonomskim pokazateljima turističke destinacije i da na bazi toga predvide, u zavisnosti od mogućnosti, sve varijante daljeg turističkog razvoja destinacije, kao konkurentne pozicije na turističkom tržištu u kontekstu kulturnog turizma.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Nakon završetka nastave studenti će biti u mogućnosti da:

- definišu turističku destinaciju kao ishodište razvoja turizma,
- opišu temeljne faktore i funkcije kulturnog turizma u turističkoj destinaciji,
- naprave SWOT analizu turističke destinacije.

Sadržaj predmeta:

1. Tendencija razvoja kulturnog turizma
2. Kulturni turizam kako složeni sistem
3. Pojam, koncepti i tipovi turističkih destinacija
4. Osnovne karakteristike i činioci razvoja destinacija
5. Destinacija kao system turizma
6. Konkurentnost i održivost turističke destinacije
7. Osnove procesa upravljanja turističkom destinacijom
8. Proces strateškog upravljanja turističkom destinacijom
9. Definisane i primjena strategije razvoja turističke destinacije
10. Pozicioniranje turističke destinacije
11. Stvaranje imidža i brendiranje turističke destinacije
12. Upravljanje i krizni menadžment turističke destinacije
13. Uticaj kulturnog turizma na turističko iskustvo
14. Perspektive razvoja destinacija u kontekstu kulturnog turizma
15. Predstavljanje studija slučaja iz regije i svijeta

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja, referati, seminarski radovi, praktični primjeri – studije slučaja

1. Literatura:

Popesku, J. (2011). *Menadžment turističke destinacije*. Beograd: Singidunum.
 Morrison, A. (2013). *Marketing and Managing Tourism Destination*. New York: Routledge.
 Pike, S. (2015). *Destination Marketing*. Routledge.
 Deepak C. (2010). *Sustainable Marketing of Cultural and Heritage Tourism*. New York: Routledge.
 McCormick, R.R. (2011). *Marketing Cultural and Heritage Tourism*. New York: Routledge.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Branislav Mašić

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		 УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ ЕКОНОМСКИ ФАКУЛТЕТ FACULTY OF ECONOMICS UNIVERSITY OF BANJA LUKA
	Diplomske akademske studije -MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Projektni menadžment u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj izučavanja predmeta je omogućiti studentima da razumiju paradigmu nauke o upravljanju projektima, ovladaju osnovnim tehnikama pripreme, analize, ocjene i izvršenja projekta. Na kraju, studenti će imati priliku da se upoznaju sa različitim izvorima finansiranja projekata, projektnim rizicima po fazama realizacije i metodologijom izvršenja projekta.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Po završetku programa studenti biti u stanju da objasne životni ciklus projekta, izvrše tržišnu i finansijsku analizu projekta, primjenjuju investicione kriterijume i donose investicione odluke. Takođe, studenti će biti sposobni da izrade studije izvodljivosti (opravdanosti) projekta, da primjenjuju metode upravljanja projektnim rizicima po fazama životnog ciklusa projekta, te da razumiju prednosti i nedostatke različitih izvora finansiranja projekata

Sadržaj predmeta:

1. Projekti i razvojna politika preduzeća
2. Teorijski razvoje nauke o upravljanju projektima
3. Pojam, vrste i osnovne karakteristike projekata
4. Metodološki koncept pripreme, analize i ocjene projekata
5. Životni ciklus projekta
6. Finansijska analiza projekta
7. Investicione metode ocjene profitabilnosti projekata
8. Društvena ocjena projekta
9. Finansiranje projekata

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Metodologija rada sa studentima zasniva se na predavanjima i vježbama. Na predavanjima se teorijski analiziraju problemi, dok se na vježbama u interaktivnoj nastavi sa studentima analiziraju konkretni projekti i slučajji iz prakse.

Literatura:

Vučenović, S. (2017). *Upravljanje investicionim projektima*. Banja Luka: Ekonomski fakultet;
 Đuričin, D., Lončar, D. (2010). *Menadžment pomoću projekata*, treće izdanje. Beograd: Ekonomski fakultet;
 Omazić, A.M., Baljkas, S. (2005). *Projektni menadžment*. Zagreb: Sinergija nakladništvo d.o.o. Zagreb;

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Saša Vučenović

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije - MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedom i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Menadžment kvaliteta u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:
Studenti treba da: budu upoznati sa osnovama sistema kvaliteta, razumiju standarde, steknu znanja o ciljevima, organizaciji, implementaciji i efektima sistema kvaliteta, pokažu poznavanje metoda koje se koriste u cilju poboljšanja njegove primjene, prate i primjenjuju novine u sistemu kvaliteta.

Ishodi učenja (stečena znanja):
Studenti treba da razumiju funkcionisanje sistema kvaliteta, razviju sposobnost komuniciranja sa stručnjacima iz drugih oblasti, pravilno analiziraju i tumače dostupne informacije, daju adekvatne preporuke i primjene odgovarajuće metode radi povećanja efikasnosti sistema upravljanja.

Sadržaj predmeta:
Teorija sistema. Uslužni sistemi. Upravljanje kvalitetom u turizmu. Kvalitet (shvatanje kvaliteta, krug kvaliteta, kvalitet poluproizvoda, kvalitet proizvoda, kvalitet usluge, kvalitet softvera, određivanje svojstava i karakteristika kvaliteta). Mjerenje, ispitivanje i kontrolisanje. Određivanje vrijednosti kvaliteta. Upravljanje kvalitetom. TQM. Standardi sistema upravljanja kvalitetom ISO 9000, ISO 14001, ISO 26000. Ekološki standardi. Sistem kvaliteta. Upravljanje ekonomijom kvaliteta. Metode i tehnike sistema kvaliteta. Dokumentacija sistema kvaliteta.

Metode nastave i savladavanje gradiva:
Predavanja se izvode kombinovanjem ("ex cathedra"/"case") metodom. Teorijski nastavni sadržaj izlaže se metodom "ex cathedra" korišćenjem prezentacija; drugi dio predavanja izvodi se "case" metodom prezentovanih analiza karakterističnih slučajeva i primjera koji ilustriraju teorijski sadržaj. Glavni oblik rada biće obrada slučajeva iz prakse, kako bi studenti naučili kako da stečena znanja upotrijebe u praktične svrhe. Seminari obuhvaćaju izrade, prezentaciju i odbranu seminarskog rada uz primjenu metodologije za izradu stručnih radova. Kroz teme seminarskih radova, obrađen je cjelokupni teorijski sadržaj predmeta.

Literatura:
Todorović, Z. (2009). <i>Upravljanje kvalitetom</i> . Banja Luka: Ekonomski fakultet; Klarić, S.; Pobrić, S. (2009). <i>Upravljanje kvalitetom – Alati i metode poboljšanja</i> . Mostar: Mašinski fakultet Oakland, J. S. (2003). <i>Total Quality Management-Text with Cases</i> , Elsevier Butterworth-Heinemann, Oxford.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:			
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Igor Todorović
--

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET				
	Diplomske akademske studije – MASTER				
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom			
Naziv predmeta	Prirodni i kulturni resursi u turizmu				
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova	
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5	
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta				
Uslovljenost drugim predmetima				Oblik uslovljenosti	
Nema uslovljenosti					
Ciljevi izučavanja predmeta:					
Cilj je, da se kroz sticanje znanja, razvije sposobnost studenata da analiziraju karakter i vrijednosti turističkog prostora, osnovne prirodne, funkcionalne, ekonomske i kulturne elemente koji definišu prostor, te da uoče funkcionalnu povezanost i međuzavisnost sa ostalim prostorno-planskim razvojnim sistemima.					
Ishodi učenja (stečena znanja):					
Priprema studenta za primjenu koncepcije, principa i kriterijuma održivog razvoja turizma te osposobljavanje za samostalan i timski rad na izradi svih vrsta dokumenata u oblasti turizma i kreiranje ispravnih politika zaštite, korištenja i upravljanja turističkim prostorom.					
Sadržaj predmeta:					
Pojam, definicije i tipologija turističkih prostora; Teorijsko-metodološki pristup modelovanju turističkih prostora; Ekološko-ekonomski odnos prema prostoru – održivi razvoj; Ključni dokumenti o održivom razvoju turizma (Međunarodne konvencije, povelje, agende, preporuke); Zakonodavni i institucionalni okvir zaštite i održivo korišćenje resursa i kulturnog nasljeđa u turizmu; Uloga prostorno-planskih dokumenta u planiranju održivog turizma; Upravljanje turističkim prostorom – upravljanje turističkom destinacijom; Priroda kao vrijednost, resurs i sistem u turizmu; Razvoj i planiranje održivog turizma u urbanim, ruralnim, pograničnim i planinskim područjima; Aspekti uređenosti turističkih prostora (funkcionalni, pravni i estetski); Globalni trendovi i perspektive kulturnog turizma; Kulturno-istorijsko nasljeđe kao faktor razvoja turizma, kultura kao strateški turistički resurs; Putevi kulture i prostorni razmeštaj turističkih tačaka, formiranja kulturnih itinerera; Ključni problemi i ograničenja razvoja održivog turizma.					
Metode nastave i savladavanje gradiva:					
Kurs se sastoji od predavanja i seminara. Predavanja podrazumijevaju izlaganja ex chatedra i obaveznu debatu. Seminari su organizovani kao: analize studija slučaja, kritički osvrti na stručnu literaturu, predstavljanje samostalnih i grupnih radova koji obuhvataju prijedlog projekta za razvoj održivog turizma određenog prostora.					
Literatura:					
Maksin, M. i ostali (2009). <i>Menadžment prirodnih i kulturnih resursa u turizmu</i> . Beograd: Fakultet za turistički i hotelijerski menadžment.					
Maksin M. (2012). <i>Turizam i prostor</i> . Beograd: Univerzitet Singidunum.					
Tomka, D. i ostali, (2012). <i>Turizam i lokalni razvoj</i> . Novi Sad: Fakultet za sport i turizam TIMS.					
Jovič, G.S. (2010). <i>Prostorno planiranje i turizam</i> . Niš: Prirodno.matematički fakultet.					
Strategija razvoja turizma Republike Srpske za period 2010-2020. godine.					
Literatura u vezi sa specifičnim temama će se dopunjavati u dogovoru sa predmetnim nastavnikom.					
Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:					
Pohađanje nastave		2 boda	Završni ispit		0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)		0 - 48 bodova			
Posebna naznaka za predmet:					
Nema					
Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Doc. dr Neda Živak					

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljeđem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Upravljanje nematerijalnim kulturnim nasljeđem			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa ulogama, mogućnostima, obavezama, odgovornostima i aktivnostima stručnjaka uključenih u procese i projekte očuvanja nematerijalnog kulturnog nasljeđa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će razumjeti i prihvatiti raznovrsnost i multidisciplinarnost teorijskih i metodoloških pristupa nematerijalnom kulturnom nasljeđu, i razviti sposobnost za kritičko čitanje stručne literature, te primjenu stečenog znanja u kreativnoj i administrativnoj praksi, odnosno samostalnom istraživačkom radu.

Sadržaj predmeta:

Sadržaj kursa nudi uvid u tradicionalnu terminologiju i aktuelnu problematiku izdvajanja fenomena nematerijalne kulture i definisanja ove specifične oblasti kulturnog nasljeđa, kao i pregled kulturno-istorijskih, etnoloških i antropoloških pristupa. Posredstvom odabranih primjera, studenti će se suočiti sa etičkim dilemama, rizicima, problemima i izazovima očuvanja nematerijalnog kulturnog nasljeđa, strateškim planiranjima i metodološkim pristupima, terenskim istraživanjima i identitetskim mapiranjima na lokalnom nivou, te ovladati procesom i načinom izrade dokumentacije, kao i postupcima arhiviranja. Poseban akcent stavlja se na koncepte očuvanja i zaštite, upoznavanje sa važećim pravnim okvirima i profesionalnim standardima, ali i sa ulogom različitih aktera u tom procesu (državna uprava, lokalna samouprava, nevladine organizacije, pojedinci, akademska zajednica, ustanove kulture). Sadržaj kursa je izrazito interdisciplinaran, a različite aspekte u pristupu problematici nematerijalnog kulturnog nasljeđa naglasio će učešće gostujućih predavača (najviše 25% udjela u realizaciji sadržaja). Kroz analizu odabranih primjera, studenti će biti upoznati sa prednostima i ograničenjima koje nudi Uneskova konvencija očuvanja i zaštite nematerijalnog kulturnog nasljeđa iz 2003. godine, kao i sa aktuelnim konceptima održivog razvoja. Kroz realizaciju seminara biće suočeni sa zahtjevima izbora, kreativnog osmišljavanja, dokumentovanja i inventarisanja elemenata knk, kao i sa izradom plana koji obuhvata procjenu održivosti i mjere zaštite.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Kurs se sastoji od predavanja i seminara. Predavanja podrazumijevaju izlaganja ex chatetra i obaveznu debatu. Seminari su organizovani kao: analize studija slučaja, kritički osvrti na stručnu literaturu, predstavljanje samostalnih i grupnih radova koji obuhvataju identifikovanje, dokumentovanje, predstavljanje, rekonstrukciju/popularisanje odabranih elemenata nematerijalnog kulturnog nasljeđa.

Literatura:

Medar Tanjga, I., Pandurević, J. i Panić Kašanski, D. (2017). *Nematerijalno kulturno nasljeđe. Teorijski, metodološki i administrativni aspekti*. Banja Luka: Filološki fakultet
 Žikić, B. (ur.). (2011). *Kulturni identiteti kao nematerijalno kulturno nasljeđe*. Zbornik radova. Beograd: Filozofski fakultet.
 Hameršak, M., Pleše, I. i Vukušić, A.M. (ur.) (2011). *Proizvodnja baštine: kritičke studije o nematerijalnoj kulturi*. Zbornik radova. Zagreb: Institut za etnologiju i folkloristiku.
 Živković (ur.), D. (2011). *Nematerijalno kulturno nasljeđe Srbije*. Zbornik radova. Beograd: Ministarstvo kulture, informisanja i informacionog društva i Centar za zaštitu nematerijalnog nasleđa.
 Posebna literatura se odnosi na specifične aspekte i odabrane elemente nematerijalnog kulturnog nasljeđa, i precizira se u dogovoru sa predmetnim nastavnikom.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Rad studenata ocjenjuje se tokom cjelokupnog procesa nastave i na završnom ispitu.

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Jelenka Pandurević

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Očuvanje i brendiranje tradicionalne kulture			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Cilj predmeta je upoznavanje studenata sa osnovnim pojmovima i vrijednostima tradicionalne kulture, njenim društvenim i ekonomskim potencijalom i načinima pretvaranja elemenata tradicionalne kulture u turistički proizvod.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Studenti će razviti kritički odnos prema sadržajima i manifestacijama tradicionalne kulture u savremenoj festivalskoj praksi i medijskom diskursu. Razvijanje kritičkog senzibiliteta je neophodno u procesima i projektima brendiranja tradicionalne kulture i njenog osmišljavanja u formi turističkog i komercijalnog proizvoda.

Sadržaj predmeta:

Sadržaj kursa nudi uvid u mogućnosti definisanja i klasifikacije tradicionalne kulture, idejnim i ideološkim pristupima kao i metodologiji naučnih istraživanja. Nude se podsticaji na promišljanja u relaciji nacionalno-lokalno i urbano-ruralno.

U prvi plan izvlači se aktuelna koncepcija interpretacije kulture, kao i strategije rekonstrukcije i revitalizacije. Naročita pažnja posvećena je kulturi festivala i brendiranju u kontekstu turističke ponude. Analitički pristup odabranim primjerima nudi mogućnost kritičkog promišljanja savremenih koncepcija upotrebe tradicije. Problematizuje se tradicija na sceni i u medijskom diskursu kroz sagledavanje mogućnosti i kontroverzi. Sadržaj kursa je izrazito interdisciplinaran, a različite aspekte u pristupu problematici tradicionalne kulture naglasiće učešće gostujućih predavača (najviše 25% udjela u realizaciji sadržaja).

Studenti se upoznaju sa pojmovima kulturnih i kreativnih industrija i participacijom tradicionalnih kulturnih sadržaja u Arts&Crafts konceptima, čime se problematizuje komercijalizacija i pretvaranje tradicionalne kulture u komercijalni proizvod.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Kurs se sastoji od predavanja i seminara. Predavanja podrazumijevaju izlaganja ex chatedra i obaveznu debatu. Seminari su organizovani kao: analize studija slučaja, kritički osvrti na stručnu literaturu, predstavljanje samostalnih i grupnih radova koji obuhvataju prijedlog projekta za brendiranje kulturnog proizvoda čije se ishodište prepoznaje u tradicionalnoj kulturi.

Literatura:

Kovačević I. (2015). *Istorija srpske antropologije*. Beograd: Odjeljenje za etnologiju i antropologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Popadić M. (2015). *Vreme prošlo u vremenu sadašnjem. Uvod u studije baštine*. Beograd: Centar za muzeologiju i heratologiju Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu.

Pavlović S. (2011). *Etnološke osnove turizma*, Beograd: Univerzitet u Beogradu, Geografski fakultet.

Potkonjak S. (2014). *Teren za etnologue početnike*, Zagreb: Biblioteka Hed i FF press.

Ivanović-Barišić M. (ur.) (2012). *Terenska istraživanja: poetika susreta*. Zbornik radova (27), Beograd: Etnografski institut SANU.

Literatura u vezi sa specifičnim temama će se dopunjavati u dogovoru sa predmetnim nastavnikom.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Prof. dr Irena Medar Tanjga

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Diplomske akademske studije – MASTER		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim naslijeđem i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Interkulturalna komunikacija			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
IKOM	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Nema uslovljenosti	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Predmet daje priliku studentima da usvoje kritička znanja u širokom dijapazonu savremenih interdisciplinarnih kulturoloških studija. Predstavlja platformu putem koje će se istraživati primarne vještine, ideje, pojmovi i koncepti na planu interkulturalnog učenja, značenja interkulturalnih postulata i tumačenja kulturoloških i interkulturalnih specifičnosti. Na ovaj način studenti se osposobljavaju u kontekstu shvatanja i primjene teorijskih pristupa u domenu različitosti kodiranja komunikacijskih sistema, razina komuniciranja i kulturoloških posebnosti koje predstavljaju barijeru u procesu šifriranja i dešifrovanja lingvističkih i kulturoloških informacijskih paketa.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Završetkom ovog modula studenti će usvojiti znanja o temeljnim postavkama teorije komuniciranja, komparativnim interlingvisričkim obrascima i interkulturalnim strategijama komuniciranja. Ovim kolegijumom se podiže svijest o teorijskim, ali i nadasve praktičnim vrijednostima interkulturalnog izučavanja.

Sadržaj predmeta:

1. Uvod u opšte lingvističke postulate
2. Razmatranje komparativno-kontrastivnih aspekata jezika
3. Uvod u studije kulture kroz interdisciplinarnu teorijsku postavku
4. Praktični primjeri, problemi u procesu komuniciranja na nivou kulture iz vizure različitih jezika sistema
5. Proučavanje popularne kulture s cinjem pevizilaženja prepreka u komuniciranju
6. Analiza tekstualnog korpusa kao i vizuelno-auditivnih sadržaja
7. Diskusija i primjena usvojenih strategija

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Interaktivna predavanja, projekcije, diskusije i analitičko promišljanje.

Literatura:

Fairclough, N. (1995). *Media Discourse*. Hodder Arnold.
 Sunderland, J. (2006). *Language and Gender*. Routledge.
 Storey, J. (1993). *An Introductory Guide to Cultural Theory and Popular Culture*. Harvester Wheatsheaf.
 Kellner, D. (2004). *Medijska kultura*. Beograd: Clio.
 Fiske, J. (2001). *Popularna kultura*. Beograd: Clio.
 Byram, M. (1997). *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. Multilingual Matters.
 Kramsch, C. (1993). *Context and Culture in Language Teaching*. Oxford: Oxford University.
 Wodak, R., Meyer, M. (2001). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: SAGE.

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:

Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:

Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: Doc. dr Emir Muhić

	UNIVERZITET U BANJOJ LUCI EKONOMSKI FAKULTET		
	Dodiplomske akademske studije – I ciklus studija		
	Studijski program(i):	Upravljanje kulturnim nasljedom i kulturnim turizmom	

Naziv predmeta	Engleski jezik i komunikacija u kulturnom turizmu			
Šifra predmeta	Status predmeta	Semestar	Fond časova	Broj ECTS bodova
	Izborni	9. ili 10.	2P+2V	5
Nastavnici	Prema odluci Nastavno-naučnog vijeća Ekonomskog fakulteta			

Uslovljenost drugim predmetima	Oblik uslovljenosti
Prethodni nivo znanja iz engleskog jezika na nivou B2	

Ciljevi izučavanja predmeta:

Osposobiti studente da uspješno i vješto komuniciraju na engleskom jeziku sa svim zainteresovanim stranama u oblasti kulturnog turizma. Interpretacija kulturnog nasljeđa na engleskom jeziku – terminološki i komunikološki aspekti. Prevazilaženje kulturološki prepreka u komunikaciji na engleskom jeziku. Razvijanje adekvatnih leksičkih i funkcionalnih izraza na engleskom jeziku i razvijanje strategija za savladavanje novih izraza na engleskom jeziku. Razvijanje sposobnosti efektne i efikasne komunikacije na engleskom jeziku sa međunarodnim turistima i profesionalnim kolegama. Osposobljavanje studenata za mobilnost u evropskom i međunarodnom univerzitetskom i profesionalnom okruženju, razvijanje adekvatne prezentacije nacionalne kulture i ličnih dostignuća u inostranstvu.

Ishodi učenja (stečena znanja):

Na osnovu odslušanog i naučenog sadržaja predmeta student treba da ima razvijene 1. **opšte sposobnosti:** prepoznavanje posebnih osobina jezičkog diskursa i komunikacija u oblasti kulturnog turizma, brza interpretacija i kritička analiza stručnih tekstova, usvajanje pravila usmene i pisane komunikacije u okviru struke, ovladavanje analizom govornog i pisanog diskursa i izražavanja, ovladavanje timskim radom u paru i grupi. 2. **predmetno-specifične sposobnosti:** prepoznavanje osobina stila i strukture stručnih tekstova na engleskom jeziku iz područja kulturnog turizma. Posebna pažnja biće posvećena radu na mini projektu – planiranje, istraživanje i prezentovanje rezultata na engleskom jeziku (odabira se istraživanje i tema koju već obrađuju u okviru nekog od stručnih predmeta. Zatim izrada terminoloških glosara u vezi sa tematikom mini-projekata, pismeno i usmeno prezentovanje (interpretacija) kulturnog nasljeđa na engleskom jeziku, komunikacija sa stranim posjetiocima). Proširivanje stručnog vokabulara i kontrastiranje sa maternjim jezikom, usvajanje kulturoloških osobnosti govornog i pisanog engleskog jezika.

Sadržaj predmeta:

Teorijska nastava – Upoznavanje sa određenim osobinama i funkcijama jezika turizma (sociolingvistički aspekti - upotreba vremena kao koncepta, magijsko u jeziku turizma, autentičnost, identitet, jezik kao moć, semiotika turizma i sl.); verbalne i neverbalne tehnike jezika turizma i različiti registri. Upotreba engleskog kao globalnog jezika turizma i interkulture komunikacije. Promotivne strategije sa aspekta jezika (slogani, ključne reči, terminologija). Osobine jezika turističkog vodiča kao medijatora lokalnih kulturnih vrijednosti. *Praktična nastava* - razvijanje vještina usmene i pisane komunikacije kroz rad na mini-projektu koji je u vezi sa tematikom iz stručnih predmeta. Razumjevanje i analiza žanra turističkog teksta (npr. verbalna i neverbalna sredstva u turističkoj brošuri, website-u, promotivnim filmovima). Multimedijalni rad – analiza video/internet prezentacija kulturnog nasljeđa u svrhu turističke promocije – verbalna i neverbalna sredstva. Primjena stečenog znanja iz analize diskursa i sredstava komunikacija kroz usmene i pismene zadatke prezentovanja rada na mini projektu na engleskom jeziku. Obogaćivanje vokabulara iz oblasti kulturnog turizma i izrada višejezičnog terminološkog glosara.

Metode nastave i savladavanje gradiva:

Predavanja se kombinuju sa komunikativnim, interaktivnim vježbama uz primjenu računara i multimedija, a od studenata se očekuje aktivno učešće u nastavi i kritičko razmišljanje.

Literatura:

Izbor relevantnih i autentičnih tekstova iz oblasti kulturnog turizma (npr. whc.unesco.org/en/list/)
 Dann, Graham M. S. 1996. The Language of Tourism: a Sociolinguistic Perspective, Wallingford: CAB International. Jaworski, Adam & Annette Pritchard. 2005. Discourse, Communication and Tourism. Clevedon, Buffalo, Toronto: Channel View Publications
 Thurlow, Crispin & Adam Jaworski. 2011. Tourism Discourse: Languages and Global Mobility. Palgrave, Macmillan
 Dostupni online rečnici engleskog i srpskog jezika

Oblici provjere znanja i ocjenjivanje:			
Pohađanje nastave	2 boda	Završni ispit	0-50 bodova
Predispitne obaveze (pristupni rad)	0 - 48 bodova		

Posebna naznaka za predmet:
Nema

Ime i prezime nastavnika koji je pripremio podatke: mr Milica Bogdanović

Broj:
Datum:2018. godine

DEKAN

Prof. dr Stanko Stanić